

Zahraničná a európska politika v roku 2020

Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vedenie MZVEZ SR

Martin KLUS
štátny tajomník

Ivan KORČOK
minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí SR

Ingrid BROCKOVÁ
štátna tajomníčka

Zahraničná a európska politika v roku 2020

Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

Zahraničná a európska politika v roku 2020
Výročná správa Ministerstva zahraničných vecí
a európskych záležitostí Slovenskej republiky

© Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, Bratislava 2021
Všetky práva vyhradené

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky
Hlboká cesta 2
833 36 Bratislava 37

Tel.: +421 2 5978 1111 (ústredňa)
Fax: +421 2 5978 3638 (3639)
E-mail: info@mzv.sk
Webová stránka: www.mzv.sk

Ilustračné fotografie: MZVEZ SR/Tomáš Bokor (obálka a strany 10 – 11)

Jazyková redaktorka: Dorota Berecová

Grafické spracovanie,
sadzba a tlač: AEPRESS, s. r. o.

ISBN 978-80-88726-76-0

OBSAH

Predhovory	4
Slovenská diplomacia v čase pandémie	10
1 Dobré susedské vzťahy a partnerstvá.....	13
2 #MYSMEEU – Slovensko v Európskej únii	21
3 Bezpečné Slovensko v nestabilnom svete	27
4 #MultilateralismMatters – spoločné riešenia pre globálne problémy.....	33
5 Ekonomická diplomacia	37
6 Rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc	41
7 Konzulárna služba a krajanovia	45
8 Kultúrna a verejná diplomacia	49
9 Efektívna zahraničná služba	55

O kríze, odolnosti a obnove

Rok 2020 si svet zapamätá ako rok pandémie covidu-19. Zasiahla v podstate do všetkých oblastí života – od zdravotníctva cez školstvo i ekonomiku až po šport a umenie. Zmeny v zahraničnopolitickej a bezpečnostnej oblasti sa budú prejavovať možno postupnejšie a v celom rozsahu si ich uvedomíme až po odznení pandemickej krízy. Už dnes sú efekty zrejmé – dochádza k oslabeniu multilaterizmu. Pandémia odhalila zraniteľnosť medzinárodného poriadku, ako sme ho poznali doteraz. Prirodzeným reflexom štátov je väčší dôraz na ochranárske, nezriedka jednostranné opatrenia, posilňovanie vlastnej odolnosti a sebestačnosti.

Pandémia prekreslí aj ekonomické vzťahy. Už dlhšie sme si uvedomovali, že Čína sa skôr či neskôr stane najväčšou svetovou ekonomikou. Dnes vieme, že v dôsledku pandémie to bude ešte o čosi skôr, než sme predpokladali.

V neposlednom rade pandémia vyzdvihne význam digitálnej sféry – nielen z hľadiska jej technologickej vyspelosti, bezpečnosti hardvéru a softvéru, ale aj z hľadiska obsahu. Ak budeme jedného dňa charakterizovať sociálne dôsledky pandémie, v zozname hlavných prívlastkov by mala figurovať *infodémia*.

Situácia nebola v roku 2020 jednoduchá ani v našej domácej kuchyni. Politický Západ čelí zložitému obdobiu. Spojené kráľovstvo opustilo EÚ, na východnom krídle Aliancie sme boli svedkami pnutí a na západnom krídle turbulentného odovzdávania prezidentského úradu. EÚ aj NATO si uvedomujú potrebu reagovať na toto dianie. NATO realizovalo tzv. reflexný proces a zvažuje revíziu strategickej koncepcie, Európska únia pripravuje svoj strategický kompas. Treba uviesť, že napriek turbulentciám tak Únia, ako aj Aliancia svoje hlavné úlohy plnia naďalej veľmi dobre. Je však dôležité, aby aj tie-

to koncepčné procesy uspeli a priniesli to, čo euroatlantický priestor potrebuje najviac – strategickú jednotu, a to v rámci EÚ i naprieč Atlantikom.

Vyvodzovať ponaučenia z pandemickej krízy je v čase, keď sme uprostred jej druhej vlny, predčasné, ale prinajmenšom v dvoch smeroch dokážeme formulovať dôležité závery.

Po prvé, pandémia zdôraznila hodnotu dobrého susedstva. Nie že by sme si ju neuvedomovali predtým, no počas pandemickej krízy sme mohli v plnej miere vidieť svoju vzájomnú previazanosť. Nielen v regionálnych či globálnych otázkach, ale v každodennej realite cezhraničnej mobility a predovšetkým ľudských osudov, ktoré sú na otvorenosti hraníc v podmienkach jednotnej Európy naviazané. Aj táto skúsenosť ma utvrdila v presvedčení, že zahraničná politika sa začína v susedstve a východiskovou úlohou každej diplomacie je pestovať dobré a intenzívne susedské vzťahy.

Po druhé, uvedomili sme si, čo všetko vďaka európskej integrácii máme a ako ľahko o to môžeme prísť. Krehkosť Únie a jej štyroch základných slobôd sme zažili v počiatočnej fáze krízy, keď sa hranice zo dňa na deň zavreli. To dôležitejšie – obrovskú silu Únie – sme potom mohli vidieť, keď sa koordinačné súkolie EÚ naplno rozbehlo, a predovšetkým keď sme sa dokázali dohodnúť na pláne obnovy. Európa sa tak stala jediným regiónom na svete, kde postpandemická obnova nadobudla doslova kontinentálny rozmer. Som rád, že Slovensko je súčasťou celku, v ktorom nie je odkázané v čase krízy samo na seba, ale môže sa podieľať na pláne spolu s ďalšími 26 členskými štátmi. Nikde inde na svete vlády takúto externú pomoc nemajú. Rovnako dôležité však je, že okrem finančného vankúša má EÚ aj víziu, ako ho použiť na modernizáciu Európy. Táto vízia spočíva v ze-

Schopnosť pochopiť potenciál krízy ako príležitosť na štrukturálne zmeny a chopenie sa tejto príležitosti rozhodne o tom, či z krízy vyjdeme oslabení, alebo posilnení.

lenej a digitálnej transformácii, a ak ju správne uchopíme, existuje šanca, že EÚ sa po dekáde kríz, ktorá sa začala ešte kedysi po páde Lehman Brothers, môže z tohto bludného kruhu konečne vymaniť.

Tak ako pre ostatné diplomacie, aj pre slovenskú bol rok 2020 bezprecedentný. Prešli sme si testom schopnosti poskytnúť občanom adekvátne služby v kritickom momente a doslova v globálnom rozsahu. Proces repatriácií bol najväčšou operáciou krízového manažmentu od vzniku Slovenskej republiky. Rovnakou výzvou bolo riešenie zložitej otázky medzinárodnej mobility a dynamiky meniacich sa cezhraničných režimov.

Pre slovenskú diplomáciu bol rok 2020 špecifický o to viac, že bol prvým rokom novej vlády, ktorá do našej zahraničnej politiky priniesla nové akcenty. Usilovali sme sa o jasné hodnotové vymedzenie na medzinárodnej scéne, keď sme do jadra nášho zahraničnopolitického pôsobenia presadili rešpektovanie ľudských práv, medzinárodného práva a princípov právneho štátu a robili sme tak konzistentne v bilaterálnych, regionálnych aj multilaterálnych vzťahoch od Venezuely cez Bielorusko až po Čínu. Do centra nášho pôsobenia sme dostali slovenský a európsky záujem a rovnako dôsledne sme ich presadzovali aj v otázkach, akými sú vyšehradská spolupráca či rozširovanie EÚ, pre slovenskú zahraničnú politiku takých dôležitých, no zároveň citlivých.

Toto videnie sveta sa odrazilo aj v novej bezpečnostnej stratégii, ktorá definuje naše vnímanie bezpečnostného prostredia, pomenúva naše životné záujmy, identifikuje našich partnerov a spojencov, s ktorými toto videnie sveta chceme presadzovať, a uvádza, ako chceme dosiahnuť bezpečnosť našich občanov v dynamicky a dramaticky sa meniacom prostredí.

Koncepcne sme pracovali aj na ďalších nástrojoch našej zahraničnej politiky. Potešil ma zdar našich inovátorov z Chirany a MultiplexuDX, rovnako ako schopnosť našej ekonomickej diplomacie a rozvojovej pomoci takéto úspechy znásobiť.

Na nárast dezinformácií sme reagovali nielen interným posilnením úsekov v oblasti strategickej komunikácie či boja proti hybridným hrozbám, ale aj novými projektmi, akým je napr. HlbokáOnline. Za rovnako dôležitú súčasť šírenia pozitívnych naratívov považujem kultúrnu diplomáciu, ktorej potenciál plánujeme výrazne rozvinúť v roku 2021, keď nám ústup pandémie, veríme, umožní kultúru vrátiť opäť z virtuálneho do reálneho sveta.

V turbulentných časoch význam stabilnej zahraničnej politiky rastie. Základom takejto zahraničnej politiky je jasné smerovanie a ja ho vidím v desiatich bodoch, ktoré som ako svoje zahraničnopolitické desatoro predstavil na jeseň 2020 v Národnej rade Slovenskej republiky: 1. geopoliticky jasne ukotvené Slovensko, 2. dobré susedské vzťahy, 3. silná a relevantná Európa, v jadre s jednotnou Európskou úniou a Severoatlantickou alianciou, 4. podpora efektívneho multilateralizmu a rešpektovanie medzinárodného práva, 5. pevné partnerstvá, 6. účinná konzulárna asistencia a krízový manažment, 7. efektívna strategická komunikácia, 8. úspešná ekonomickej diplomacia, 9. moderná rozvojová spolupráca a humanitárna pomoc, 10. silná kultúrna diplomacia.

Rok 2020 bol rokom pandémie, ale bolo by chybou vnímať ho len ako rok krízy. Pandémia otestovala našu odolnosť, odhalila zraniteľnosti a nedostatky, zároveň však vytvorila príležitosť na kvalitatívnu obnovu. V tom vidím kľúčový moment roka 2020. Schopnosť pochopiť potenciál krízy ako príležitosť na štrukturálne zmeny a chopenie sa tejto príležitosti rozhodne o tom, či z krízy vyjdeme oslabení, alebo posilnení.

Ivan Korčok
minister zahraničných vecí
a európskych záležitostí

Martin Klus

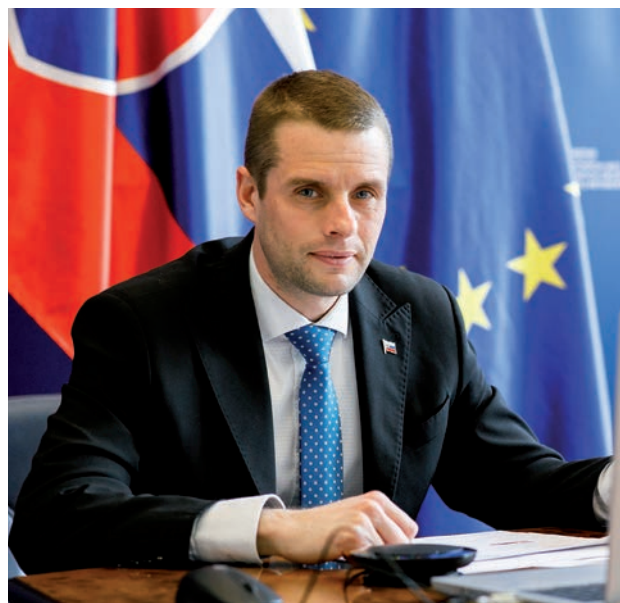
štátny tajomník

Mimoriadne udalosti si vyžadujú mimoriadne nasadenie. Ihneď po nástupe do funkcie štátneho tajomníka ste v mene rezortu prevzali zodpovednosť za riešenie kritickej situácie s uzatváraním hraníc či tisíckami občanov uviaznutých v zahraničí. Čomu čelilo ministerstvo v začiatkoch pandémie?

Boli chvíle, keď jednu prekážku striedala druhá. Voľným okom neviditeľný vírus zo dňa na deň ochromil život na ministerstve i zastupiteľských úradoch SR v zahraničí, čo som vnímal okrem iného z pozície predsedu rezortného krízového štábu. Otvorená Európa bez hraníc, ktorá je našim domovom, sa zrazu uzavrela. V plnej miere sme si uvedomili, koľko našich občanov bolo rozcestovaných po svete, a to aj v tom najvzdialenejšom kúte Zeme. Mladí ľudia po prvý raz na vlastnej koži pocítili, čo sú to kontroly a obmedzenia pohybu. Aj v tých najkritickejších momentoch sme sa však dokázali adaptovať na krízový režim a plnili sme svoju prvoradú úlohu, ktorou je pomoc občanom.

K akým konkrétnym formám pomoci v réžii rezortu diplomacie SR viedli – často aj niekoľkohodinové – rokovania konzília odborníkov, pandemickej komisie, ústredného krízového štábu či samotnej vlády SR?

Dňom i nocou sme monitorovali situáciu za hranicami, radili sa s okolitými štátmi o tom, čo funguje a čomu sa naopak vyhnúť, a najmä sme o všetkom podstatnom informovali občanov. Pravdaže, keď sme spolu s ostatnými krajinami čelili bezprecedentnej situácii, nekonali sme vždy promptne a urobili sme aj chyby. No výsledkom tímovej práce, či už v ústredí rezortu, alebo na zastupiteľských úradoch SR vo svete, boli dobre zvládnuté repatriácie. Celkovo sa s naším príspevom vrátilo domov na Slovensko takmer sedemtisíc ľudí z vyše sto krajín sveta. Význam spolupráce v rámci EÚ potvrdilo zavedenie tzv. zelených pruhov pre cezhraničný transport tovarov. Doma

sme sa zas krok za krokom snažili odstraňovať drobné, často byrokratické prekážky, ktoré zbytočne komplikovali už aj tak dosť sťažený denný režim občanov.

Osobné stretnutia diplomatov a rokovania zahraničnopolitických lídrov v čase pandémie nahradili desiatky videokonferencií, stovky telefonátov a tisíce emailových správ či esemesiek. Podarilo sa našej zahraničnej politike a diplomacii etablovať sa v nových pracovných podmienkach?

Z pohľadu regionálnej spolupráce by som sa dokonca nebál hovoriť o novom dychu, ktorý sme vďaka koronakríze chytili. Pandémia koronavírusu otestovala kvalitu našich susedských vzťahov, čo sa v podobe porozumenia a solidarity ukázalo pri návratoch slovenských občanov uviaznutých v zahraničí, ale aj v otázke zachovania mobility cezhraničných pracovníkov či koordinácie ďalších výnimiek pre študentov či tzv. pendlerov. Popri tradičnej platforme, ktorou je Vyšehradská skupina (V4), ukázal svoj potenciál aj Slavkovský formát (S3) ako oveľa mladšie zoskupenie troch stredoeurópskych krajín – Slovenska, Česka a Rakúska. Inšpiratívnym príkladom, nielen pri spomaľovaní šírenia koronavírusu, bola pre nás prax v Dánsku či Estónsku. No nebáli sme sa ísť ani za hranice kontinentu. Keď sme cítili potrebu konzultovať ďalší postup, špeciálne v boji proti pandémie, obrátili sme sa na partnerov z Austrálie, Japonska či zo Singapuru, ktorí sa s nami podelili o svoje skúsenosti.

Slovenská republika od začiatku podporovala koordinovaný postup členských krajín EÚ, výmenu epidemiologických dát aj sprostredkovanie najlepších postupov v boji proti šíreniu koronavírusu. Na akých príkladoch by ste ukázali, že takáto spolupráca krajín má význam?

Prvá vlna pandémie nás zastihla nepripravených, no počas druhej vlny už bola spolupráca v mnohých oblastiach efek-

Návrat do čias pred koronakrízou nestačí, potrebujeme „nový normál“.

tívnejšia. Koordináciu sme budovali s tromi hlavnými cieľmi. Chceli sme čo najviac zladíť množstvo rozličných vnútroštátnych pravidiel, zabrániť zbytočnému zatváraní hraníc a zachovať právo občanov voľne sa pohybovať po EÚ. A hoci nám šírenie covidu-19 často marilo plány, dosiahli sme dohodu na vzájomnom uznávaní testov, zorganizovali sme spoločný nákup aj distribúciu vakcín a zjednotili tzv. pandemické semafore. Tieto príklady úspešnej koordinácie v rámci Únie vnímam ako odpoveď pre skeptikov, ktorí tvrdia, že EÚ pre občanov nič nerobí.

Za významný signál pre občanov Únie, že aj v zložitých časoch sa členské štáty vedia dohodnúť a konať, môžeme považovať kompromisnú dohodu na Viacročnom finančnom rámci EÚ na roky 2021 – 2027 a naň naviazanom pláne obnovy, známom ako Nástroj EÚ pre budúce generácie. Ako tento bezprecedentný záchranný balíček vnímate?

Európska rada z júla 2020 sa zapíše do dejín ako štvordňový maratón náročných rokovaní. Z Bruselu sme domov priviezli prelomovú dohodu, na ktorej výrazne viac získavame ako strácame. Slovensko presadzovalo silnú úlohu tradičných politík, ktoré si udržali pevný podiel na rozpočte. V záujme zachovania konkurencieschopnosti EÚ teraz musíme náš spoločný trh posilniť, a to najmä v digitálnej a klimatickej oblasti. Nemôže nám byť jedno, v akom stave odovzdáme planétu budúcim generáciám. Z tohto dôvodu vítame ambicióznú dohodu na znížení emisií skleníkových plynov v EÚ a sme pripravení krok za krokom sa približovať k dosiahnutiu tohto cieľa. Klimatické ambície nemôžu byť len záťažou, ale musia sa zároveň stať príležitosťou na rozvoj. Bez poctivej prípravy reforiem to nezvládneme. Nezabúdajme však, že obnova Európy musí ísť ruka v ruke s rešpektom k právom štátu a liberálnej demokracii. V rámci EÚ nás spájajú hodnoty, čo Slovensko neraz potvrdilo aj na rokovaníach v Bruseli.

Máme teda ideálnu príležitosť posunúť Slovensko k zelenejšej, modernejšej a inovatívnejšej budúcnosti. Budú mať tieto ambiciózne plány podporu verejnosti?

Môžeme mať tie najlepšie vakcíny či reformy, no ak sa nám nepodari získať dôveru občanov, naše úsilie bude zbytočné. Už niekoľko mesiacov čelíme škodlivej „infodémii“, šíreniu konšpirácií a nepravdivých informácií o ochorení covid-19 či očkovaní. Mnohé z falošných správ sa objavujú na sociálnych sieťach a faktom je, že fenomén dezinformačných kampaní je čoraz vypuklejší práve v krajinách strednej Európy.

Sociálne siete by preto mali prijať väčšiu zodpovednosť a oveľa aktívnejšie sa podieľať na odhaľovaní násilného, klamlivého či zavádzajúceho obsahu, ktorý rozdeľuje spoločnosť.

Jednota EÚ zohrala kľúčovú rolu aj v pobrexítových rokovaníach medzi Európskou úniou a Spojeným kráľovstvom. Na sklonku roka 2020, tesne pred koncom prechodného obdobia, sa vyjednávateľom podarilo dosiahnuť dohodu o budúcich obchodných vzťahoch. Ako ju hodnotíte?

Je mi ľúto, že Briti opúšťajú EÚ, no rozhodnutie občanov, samozrejme, musí byť rešpektované. „Vianočnú“ dohodu zaručujúcu vzájomné obchodovanie bez ciel či kvót považujem za rozumný základ nášho nového partnerstva. Práva a sociálne zabezpečenie našich občanov, ako aj záruky rovného zaobchádzania pre slovenských podnikateľov, najmä v oblasti automobilového priemyslu, boli pre nás prioritou. Otvárame novú kapitolu našich vzťahov, no naďalej obývame spoločný hodnotový priestor. Predišli sme chaosu na oboch brehoch Lamanšského prielivu, zmiernili sme následky brexitu a udržali mier na Írskom ostrove. A to v čase, keď Európu sužuje koronavírus, nie je vôbec málo.

Koronavírus nezmizol, je tu stále s nami. Rok 2020 nás však naučil, že medzinárodná solidarita a spolupráca sú tou najlepšou odpoveďou na krízu. Na čo by v roku 2021 nemali zabudnúť štáty EÚ, aby potvrdili svoju schopnosť chrániť občanov a odolávať hrozbám?

Prioritou nepochybne zostáva očkovacia stratégia. To, čo bolo v roku 2020 nádejou, sa v roku 2021 musí stať realitou. Mali by sme si jasnejšie zdefinovať pravidlá hry, ktorými sa chceme v budúcnosti riadiť. Reformu EÚ nemôžu politici nadiktovať od stola. O tom, v akej európskej rodine chceme ďalšie roky žiť, rozhodnú občania. A práve o tom by mala byť Konferencia o budúcnosti Európy. Musíme sa tiež vyhnúť konceptom, ktoré už raz v minulosti zlyhali, čo platí najmä o niektorých migračných konceptoch Únie. Zabúdať nesmieme ani na región západného Balkánu či krajiny Východného partnerstva. Ak v našom susedstve nebude prítomná EÚ, priestor zaplnia iní geopolitickí hráči, ktorí môžu mať celkom iné plány než spolupracujúcu, demokratickú a slobodnú Európu. Koronakríza je príležitosťou zamyslieť sa nad tým, čo chceme zmeniť. Rok 2020 nám ukázal, že žiadna krajina sa z pandémie nespamätá sama. V roku 2021 však máme jedinečnú šancu ukázať občanom, že spolu to zvládneme. Pretože len spolu sme silnejší.

Ingrid Brocková

štátna tajomníčka

Pandémia nového koronavírusu zásadne ovplyvňuje nás všetkých a bola aj dominantnou témou minulého roka. Ako ministerstvo pomáha v boji proti covidu-19?

Bezprecedentná kríza vyvolala aj unikátnu spoluprácu a solidaritu. Celá spoločnosť – verejný aj súkromný sektor, vedci, mimovládne organizácie, dobrovoľníci – aktívne bojovala s pandémiou. Okrem poskytovania pomoci slovenským občanom v zahraničí a sprostredkovania nákupov základného zdravotníckeho materiálu a ochranných pomôcok cez naše zastupiteľské úrady sme cielene aktivovali nástroje ekonomickej diplomacie a rozvojovej spolupráce. Podporili sme vývoj slovenských inovatívnych riešení v boji proti covidu-19, ako sú náhradné pľúcne ventilátory slovenských vedcov z Prírodovedeckej fakulty Univerzity Komenského Q-Vent a ich doručenie do Brazílie a na Ukrajinu; diagnostické testy spoločnosti MultiplexDX Biomedicínskeho centra SAV, Vedeckého parku UK a firmy Lambda Life a ich poskytnutie Keni a Ukrajine; vývoj vakcíny firmou Axon Neuroscience alebo v našej histórii unikátny transfer technológie z Chirany Medical Stará Turá do USA.

Stala sa pandémia podnetom na rozvoj, alebo naopak prekážkou medzinárodnej spolupráce?

Koronakríza je dôkazom, že svet v 21. storočí je skutočne globalizovaný. Žiadna krajina nie je imúnna voči svetovým problémom a žiadna z nich im nedokáže čeliť sama. Obzvlášť pre Slovensko, malú krajinu v strede Európy, je efektívny multilateralizmus a rešpektovanie medzinárodného práva základnou garanciou bezpečnosti. Pre našu otvorenú ekonomiku, a teda v konečnom dôsledku aj pre našu prosperitu a sociálny blahobyt, je kľúčová podpora liberalizácie medzinárodného obchodu, zachovanie vysokej miery integrácie pre nás rozhodujúceho európskeho trhu a rešpektovanie dohodnutých pravidiel na svetovom trhu. Popri pravidlách

je pre krajinu, ako je Slovensko, druhým mimoriadne dôležitým princípom solidarita. Slovensko dnes nielen profituje z členstva v medzinárodných integračných zoskupeniach, ale v zložitom období dokáže byť aktívnym členom priamo sa podieľajúcim na medzinárodnom boji proti koronavírusu. Som hrdá na to, že Slovensko prejavilo solidaritu a ponúklo pomoc tak za hranicami Európy (od východnej cez Balkán až po Afriku), ako aj svojim partnerom priamo v Európskej únii.

Na ktoré strategické hospodárske vývojové tendencie sa musí zameriavať ekonomická diplomacia?

Pandémia má nielen negatívne ekonomické a sociálne dôsledky, ale zároveň so sebou prináša príležitosti i výzvy v podobe realizácie štrukturálnych reforiem. Kríza urýchlila nástup megatrendov, akými sú okrem iného digitalizácia či nízkouhlíkové technológie. Zraniteľnosť globálnych dodávateľských reťazcov zvýšila dopyt po strategických komoditách v Európe. Preto sme sa počas ostatného roka sústredili práve na podporu spomínaných slovenských riešení. Svet po pandémii nebude rovnaký ako predtým a záleží len na nás, či efektívne a rozumne využijeme ponúkané nástroje obnovy EÚ a staneme sa konkurencieschopnejšími s trvalo udržateľnými riešeniami.

Počas minulého roka sme pracovali na príprave koncepcie novej ponuky ekonomickej diplomacie pre verejný a súkromný sektor. Zrealizovali sme audit medzirezortnej spolupráce, spolu s ministerstvom hospodárstva pripravujeme vznik novej Rady vlády SR pre konkurencieschopnosť a produktivitu. Začali sme projekt „Inovačné dni“, v rámci ktorého sa prezentujú slovenské spoločnosti s nápaditými riešeniami pre zahraničných veľvyslancov akreditovaných na Slovensku. V minulom roku to boli spoločnosti MultiplexDX, Sygic a Slovenská inovačná a energetická agentúra. Ambíciou je predstavovať excelentné riešenia Slovenska v rôznych oblas-

V rýchlo sa meniacich podmienkach uspejú tie spoločnosti, ktoré sú kreatívne, inovatívne a majú potrebné zdroje, a to nielen finančné, ale najmä ľudské.

tiach a tak prispieť k prezentácii konkurencieschopnosti slovenského hospodárstva. Prominentné miesto v ekonomickej diplomacii má preto naďalej podpora rozvoja medzinárodnej spolupráce v oblasti inovácií, vedy a výskumu.

Aké sú hlavné výzvy pre rezort v oblasti rozvojovej spolupráce v roku 2021?

Dobrou správou je, že rozpočet na bilaterálnu rozvojovú spoluprácu, ktorým disponuje Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS), zostáva v roku 2021 aj napriek výraznej ekonomickej kríze na rovnakej úrovni ako v roku 2020 (približne 7 mil. eur) – i keď hľadanie dodatočných zdrojov s cieľom dosiahnuť dlhodobé záväzky v oblasti rozvojovej spolupráce (0,33 % HND do roku 2030) zostáva naďalej veľkou výzvou.

V roku 2021 bude v rozvojovej spolupráci dominovať snaha o sociálnu a environmentálnu udržateľnosť pri obnove po kríze v dôsledku covidu-19. Teší ma, že v roku 2021 budeme realizovať prvý projekt financovaný z rozpočtu EÚ na podporu budovania kapacít lokálnych médií v Moldavsku. Prioritou zostáva pomoc bieloruskej občianskej spoločnosti a obetiam represálií. Naším cieľom je tiež podpora angažovanosti podnikateľského sektora v rozvojovej spolupráci, či už cez špeciálnu dotačnú schému SAMRS, partnerstvo s Rozvojovým programom OSN (UNDP), alebo cez zvýhodnené vývozné úvery v spolupráci s Eximbankou SR. Tým sa usilujeme aj o lepšie prepojenie rozvojovej a ekonomickej diplomacie. Chcem tiež zdôrazniť naše úsilie zvyšovať verejné povedomie o význame rozvojovej spolupráce a zlepšiť tak východiskové podmienky na možné lepšie financovanie aktivít SlovakAid a plnenie medzinárodných záväzkov SR.

Spomínali ste dôsledky pandémie pre multilateralizmus, ekonomickú diplomaciu či rozvojovú pomoc. Dotkla sa pandémie aj ďalších oblastí diplomacie?

Pandémia značne ovplyvnila naše aktivity v oblasti kultúrnej a verejnej diplomacie. Mnohé plánované projekty a podujatia museli byť zrušené či presunuté na budúci rok, naše ambasády museli rýchlo prispôsobiť svoje aktivity protipandemickým opatreniam, no myslím si, že sme sa i v tejto oblasti

vynašili. Aspoň čiastočne sme vynahrádili osobné stretnutia a podujatia sprostredkovaním online koncertov, výstav, prednášok a webinárov alebo virtuálnej projekcie filmov.

Spolu s partnermi z ďalších rezortov sme sa v uplynulom roku tiež venovali zefektívneniu jednotnej prezentácie Slovenska v zahraničí. Úspech každého slovenského projektu je prínosom pre šírenie pozitívneho obrazu Slovenska, jeho lepšie rozpoznanie a pre jeho príťažlivosť napr. z hľadiska investícií alebo cestovného ruchu. Veľmi si prajem, aby tých úspešných slovenských príbehov bolo čoraz viac.

Ako sa situácia odrazila v spolupráci s krajskou komunitou?

Žiaľ, aj v tejto oblasti museli byť viaceré tradičné krajské podujatia utlmené alebo pozastavené. Využili sme však priestor na koncepčnú činnosť. V spolupráci s Úradom Slovákov žijúcich v zahraničí a ďalšími partnermi sa rozbehla príprava Koncepcie štátnej politiky vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na obdobie rokov 2021 – 2025. Našou prioritou je aktívna podpora krajskej komunity, a to tradičných krajských spolkov, ale i zástupcov novej diaspóry, komunity prevažne mladších generácií Slovákov, ktorí v zahraničí študujú alebo pracujú. Práve na nich by sme sa chceli zamerať v nasledujúcom období pilotným projektom v Spojených štátoch amerických.

Aké máte ciele alebo prania na rok 2021?

Súčasná situácia len potvrdila, že v silnej globálnej konkurencii, v rýchlo sa meniacich podmienkach uspejú tie spoločnosti, ktoré sú kreatívne, inovatívne a majú potrebné zdroje, a to nielen finančné, ale najmä ľudské. Čiže tí, ktorí dokážu prilákať talenty, udržať si ich a ďalej rozvíjať schopnosti a zručnosti šikovných a nadšených zamestnancov. To platí aj pre verejný sektor. Ľudské zdroje sú pre diplomaciu tým najsilnejším aktívom. Preto verím, že sa nám podarí do slovenskej diplomacie prilákať a udržať v nej tých najlepších a tie najlepšie. Pre mňa ako ženu je prirodzene mojou prioritou aj zvýšenie zastúpenia žien v riadiacich pozíciách, na veľvyslaneckých postoch, ale aj v európskych a medzinárodných štruktúrach. Hlavným práním však zostáva, aby sme súčasnú pandémiu čo najskôr zvládli a s touto skúsenosťou a pokorou sa posunuli ďalej.

SLOVENSKÁ DIPLOMACIA V ČASE PANDÉMIE

Šírenie ochorenia covid-19 okamžite výrazne ovplyvnilo medzinárodné vzťahy. Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR aktívne spolupracovalo s partnermi doma aj v zahraničí s cieľom koordinovať prijaté opatrenia a podať pomocnú ruku zasiahnutým občanom, ako aj partnerom z ťažko postihnutých krajín. Jedným z našich hlavných **komunikačných kanálov** sa stala podstránka týkajúca sa koronavírusu na webe ministerstva.

Pandémia svojím priebehom a následkami vyvolala bezprecedentnú krízu. Prioritou sa v úvodnej fáze stala **pomoc občanom** pri ich návrate na Slovensko. Najväčšiu operáciu krízového manažmentu od vzniku Slovenska predstavovali repatriácie viac než 6 000 občanov SR. Konzulárna pomoc našim občanom v zahraničí bola napriek hektickému vývoju poskytovaná nepretržite.

Ministerstvo so svojou sieťou zastupiteľských úradov sa naplno pustilo do pomoci pri zabezpečovaní zdravotníckeho

materiálu, získavania zahraničných skúseností s bojom proti ochoreniu covid-19, rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci. Slovenská republika v neľahkom období, keď sama zápasila s nedostatkom zdravotníckeho materiálu, preukázala **solidaritu** a poskytla pomoc partnerom v Európskej únii aj mimo nej. Pomohli sme materiálne a finančne v blízkom susedstve, na Ukrajine, na západnom Balkáne, ale aj pandémiou ohrozeným skupinám v Etiópii, Keni či v Iraku.

Príznačný pre obdobie krízy bol výrazný útlm až prerušenie tradičnej diplomacie, ktorej esenciou sú priame kontakty, stretnutia, rokovania a zasadnutia. Diplomacia sa počas veľkej časti roka 2020 presunula do **online** priestoru, pričom situácii sa museli prispôbiť aj významné medzinárodné podujatia. Prvýkrát od vzniku OSN sa online formou uskutočnilo septembrové otvorenie všeobecnej rozpravy 75. Valného zhromaždenia OSN, podobne ako osem videokonferencií Európskej rady, osem videokonferencií Rady pre zahraničné veci (FAC), sedem videokonferencií Rady pre všeobecné zále-

[FORMULÁR NALETISKO.MZV.SK](https://www.mzv.sk/formular-naletisko)

[OBMEDZENIA NA HRANICIACH](#)

[TLAČIVÁ NA STIAHNUTIE](#)

[SPOLU BOJUJEME PROTI COVID-19
CHCETE VEDIET ČO ROBÍ EÚ?](#)

[ČASTO KLADENÉ OTÁZKY](#)

[PODMIENKY NÁVRATU DO SR](#)

žítosti (GAC), 10 samitov Euroskupiny, ako aj 130. zasadnutie Výboru ministrov Rady Európy, 27. zasadnutie ministerskej rady OBSE, zasadnutie Rady OECD na úrovni ministrov 2020 (MCM) či decembrové zasadnutie ministrov zahraničných vecí krajín NATO.

Pandémia však vygenerovala aj **úspešné príbehy**. Slovenské spoločnosti MultiplexDX, Q-vent, Axon Neuroscience či IPM Chirana dokázali vyprodukovať svetovo unikátne riešenia.

Rezort diplomacie prostredníctvom ekonomickej diplomacie, ako aj rozvojovej spolupráce a humanitárnej pomoci pomáhal tieto úspechy prezentovať celému svetu.

Pandemická situácia priamo ovplyvnila aj **štýl práce** rezortu. Ministerstvo vo väčšej miere využívalo prostriedky elektronickej komunikácie a prezentácie. Do elektronickej podoby prešiel v roku 2020 značný počet aktivít našej ekonomickej, kultúrnej a verejnej diplomacie.

▲ Počas rokovaní ministrov zahraničných vecí krajín V4 a Francúzska minister Ivan Korčok zdôraznil, že súčasné výzvy dokážeme lepšie a efektívnejšie zvládnuť len vtedy, ak budeme hľadať spoločné riešenia, Bratislava 8. októbra 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

DOBRÉ SUSEDSKÉ VZŤAHY A PARTNERSTVÁ

1

Kríza spojená s pandémiou covidu-19 ovplyvnila okrem iného podobu a obsah susedskej i regionálnej spolupráce. V pozitívnom zmysle naplno obnažila a znovu pripomenula jej hodnotu, odhalila úzke prepojenia, všestranné väzby a vzájomnú závislosť. Počiatkové jednostranné a včas nekomunikované kroky po vypuknutí pandémie rýchlo vytesnila spolupráca a solidarita v podobe koordinácie repatriácií občanov a s tým spojených dopravných kapacít, postupným otváraním štátnych hraníc, poskytovaním know-how a pozitívnych príkladov v oblasti ochrany verejného zdravia a krízového manažmentu.

SUSEDSKÉ VZŤAHY

Naša susedská politika vychádza z premisy, že úspešná zahraničná politika sa začína pri dobrých susedských vzťahoch. Hoci formy realizácie zahraničnej politiky sa v roku 2020 zmenili, jej podstata zostala zachovaná: naša diplomacia kladla dôraz na prehlbovanie spolupráce so susedmi, prinášanie pozitívnej agendy a zdôrazňovanie spoločných záujmov a hodnôt.

Česká republika

Prvé zahraničné návštevy predstaviteľov novej slovenskej vlády smerovali v súlade s tradíciou do Českej republiky. Za-

chovala sa vysoká dynamika politického aj expertného dialógu a vzájomnej spolupráce. Nadštandardnému rozsahu a intenzite slovensko-českých väzieb zodpovedal i osobitný prístup ku koordinácii repatriácií a k režimu cezhraničného pohybu. Sústreďovali sme sa najmä na zosúladzovanie krokov a postojov pri uskutočňovaní európskych politík spojených s pokrízovou obnovou ekonomiky EÚ, v agende rozširovania EÚ a pri urýchľovaní vzájomného dialógu v bezpečnostno-politickej oblasti. K pozitívnym posunom došlo aj v oblasti spolupráce v energetike.

Maďarsko

Slovensko-maďarské vzťahy pokračovali v duchu ich nastavenia na pragmatickú agendu a realizáciu projektov prinášajúcich úžitok občanom oboch krajín, k čomu prispel intenzívny politický dialóg. Dôraz sa v kontexte pandémie kládol na uľahčovanie života občanov a cezhraničného pohybu. Pokračovalo rozširovanie a skvalitňovanie cezhraničnej energetickej a dopravnej infraštruktúry, vrátane nového mosta Komárno – Komárom, ktorý má silnú symboliku. Rok 2020 bol rokom 100. výročia podpísania Trianonskej mierovej zmluvy. Prístup Slovenska k tejto udalosti sleduje cieľ, aby sa rozdielny pohľad na toto výročie nestal bremenom vzájomných vzťahov a aby sa obojstranne užitočné medzištátne vzťahy rozvíjali v prospech občanov oboch krajín.

▲ Už tradične smerovala prvá zahraničná návšteva nového predsedu vlády do Českej republiky (Foto: Úrad vlády SR)

▲ Rokovania s maďarským kolegom Péterom Szijjártóom, Budapešť 2. júna 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

▲ Rozvoj bilaterálnych vzťahov dominoval diskusii Igora Matoviča s poľským premiérom Mateuszom Morawieckym v rámci prvej návštevy Poľska vo funkcii, Varšava 3. júla 2020 (Foto: Úrad vlády SR)

Poľsko

Vzťahy s Poľskom sa niesli v znamení pozitívneho dialógu, ktorému dali nové impulzy návštevy po nástupe novej slovenskej vlády a priaznivo ho rámcovalo aj poľské predsedníctvo vo V4. Rozvoj spolupráce sa zameriaval predovšetkým na budovanie infraštruktúrnych dopravných a energetických prepojení v regionálnom i európskom kontexte, na ďalší rozvoj cezhraničnej, hospodárskej, obrannej a bezpečnostnej spolupráce.

Rakúsko

V Rakúsku sme v roku 2020 našli empatického suseda a regionálneho aj európskeho partnera. Vynikajúce vzťahy sa

▲ S rakúskym rezortným partnerom Alexandrom Schallenbergom počas návštevy Rakúska, Viedeň 9. júla 2020 (Foto: MZVEZ SR)

▲ Prezidentka Zuzana Čaputová počas stretnutia s ukrajinským prezidentom Volodymyrom Zelenským vyzvala na výraznejšie využívanie potenciálu vzájomnej spolupráce, Bratislava 24. septembra 2020 (Foto: Kancelária prezidentky SR)

pretavili do ústretočných postojov k prijímaniu opatrení v boji s pandemiou zohľadňujúcich priority oboch krajín. Novú kvalitu vzájomných vzťahov potvrdili viaceré stretnutia najvyšších ústavných činiteľov v období tesne po jarnej vlne pandémie. Ich dynamiku ešte umocnila oživená spolupráca v rámci Slavkovského formátu.

Ukrajina

Slovensko-ukrajinské vzťahy sa v roku 2020 rozvíjali v duchu dobrého susedstva. Slovensko dôsledne podporovalo nezávislosť a územnú celistvosť Ukrajiny v jej medzinárodne uznaných hraniciach, ako aj transformačný a reformný proces v krajine. Vyvrcholením intenzívneho politického dialógu bola oficiálna návšteva ukrajinského prezidenta Volodymyra Zelenského na Slovensku v septembri 2020, ktorá priniesla podpis dohôd o rozvoji spolupráce v doprave a hospodárstve. Slovenská diplomacia aktívne podporovala euroatlantické integračné aspirácie Ukrajiny. Výrazom susedskej solidarity v ťažkých časoch bola rozvojová pomoc Ukrajine v roku 2020 v hodnote 718 000 eur, vrátane humanitárneho a zdravotníckeho materiálu a technického vybavenia na boj proti pandémie covidu-19, ako aj materiálnej a humanitárnej pomoci na odstránenie následkov záplav v západných regiónoch krajiny.

REGIONÁLNE A BILATERÁLNE PARTNERSTVÁ

Vyšehradská štvorka (V4)

Vyšehradská spolupráca aj v roku 2020 potvrdila svoju opodstatnenosť ako zoskupenie krajín, ktoré má záujem spolupracovať v oblastiach spoločného záujmu a je otvorené kooperácii s ďalšími partnermi. Hlavným kritériom nášho pôsobenia vo V4 zostáva obhajoba a presadzovanie záujmov SR a snaha, aby skupina prispievala k spoločným rieše-

▲
Predsedovia vlád štátov V4 diskutovali 11. júna 2020 na zámku Lednice v Českej republike o Viacročnom finančnom rámci a Nástroji Európskej únie pre budúce generácie (Foto: Úrad vlády SR)

niam v rámci EÚ. Vyšehradská štvorka v roku 2020 dokázala operatívne reagovať na neodkladné výzvy a prispôbiť im spoločné programové priority. Členské krajiny deklarovali pomoc iniciatívy Globálna reakcia na koronavírus (Coronavirus Global Response) vyhlásenej Európskou komisiou spoločným príspevkom vo výške 3 milióny eur. České predsedníctvo vyvrcholilo júnovým samitom lídrov V4 na zámku Lednice, ktorý bol prvým osobným rokovaním premiérov po odznení jarnej vlny pandémie. Predsedovia vlád ocenili prínos zoskupenia pri koordinovaní opatrení v boji s ochorením. Následne na septembrovom samite v Lubline udelili poľskému predsedníctvu mandát na sprevádzkovanie spoločného virtuálneho Centra V4 pre covid-19. Nová online platforma na operatívnu výmenu informácií tak dopĺňa kontakty v rámci EÚ, WHO a ďalších medzinárodných štruktúr. Takisto Medzinárodný vyšehradský fond v roku 20. výročia jeho založenia potvrdil svoj význam. Prostredníctvom neho V4 aktívne vyjadřila spolupatričnosť s krajinami Východného partnerstva. V rámci programu mimoriadnej finančnej podpory „V4 East Solidarity Programme“ do nich smerovala pomoc určená na tlmenie dôsledkov pandémie vo forme praktického posilne-

▲
Štátny tajomník Martin Klus symbolicky odovzdal štafetu predsedníctva v Slavkovskom formáte na nasledujúci rok Rakúsku, Bratislava 29. júna 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

▲
Tretie stretnutie vo formáte nazývanom Central 5 sa uskutočnilo 15. septembra 2020 v Slovinsku (Foto: MZV Slovinska)

nia zdravotnej, sociálnej a hospodárskej odolnosti zraniteľných skupín občanov v objeme 250 000 eur.

Slavkovský formát (S3)

Aktivity Slavkovského formátu určovalo ambiciózne slovenské (1. polrok 2020) a následne rakúske líderstvo (2. polrok 2020). Ich dynamika bola znásobená praktickými výzvami, ktoré priniesla pandémia. Posilnenú spoluprácu podčiarkli dve stretnutia predsedov parlamentov, ako aj séria celkovo šiestich ministerských konzultácií o aktuálnych európskych, zahraničnopolitických a bezpečnostných témach. Praktickým prvkom znásobujúcim efektivitu spolupráce sa stala operatívna online komunikácia ministrov a štátnych tajomníkov ministerstiev zahraničných vecí. Aktivity S3 vyvrcholili samitom predsedov vlád vo Viedni, ktorý sa v septembri 2020 konal po viac ako troch rokoch. Novinkou bol príspevok S3 v oblasti rozvojovej spolupráce, pričom prvý spoločný projekt v Gruzínsku, zameraný na trvalo udržateľný rozvoj chránenej oblasti Aragvi, Slovenská republika podporila sumou 200 000 eur.

Formát C5 (Central 5)

Potreba regionálnej koordinácie postupov pri zvládaní dôsledkov pandémie viedla v júni 2020 k úvodnému viedenskému stretnutiu nového stredoeurópskeho formátu „C5“, na ktorom šéfovia diplomácií Česka, Maďarska, Rakúska, Slovenska a Slovinska hľadali praktické riešenia pre občanov v tejto novej situácii. Spolupráca vo formáte C5 pokračovala stretnutiami ministrov zahraničných vecí v Budapešti a Ľubľane, ako aj novembrovým online rokaním šéfov diplomacie.

Nemecko

V rade strategických väzieb SR s členskými krajinami EÚ má osobitné miesto Nemecko ako kľúčový politický a hospodársky partner. Túto skutočnosť podčiarklo nemecké predsedníctvo Rady EÚ v 2. polroku 2020. Intenzitu bilaterálnych kontaktov, podobne ako pri iných vzťahoch, ovplyvnila pandémia, uskutočnili sa však návštevy spolkovej ministerky

▲ Nemecký minister zahraničných vecí Heiko Maas hovoril v Bratislave s ministrom Ivanom Korčokom o vzájomnej spolupráci, právnom štáte i situácii v Bielorusku, 21. augusta 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

obransy Annegret Krampovej-Karrenbauerovej a spolkového ministra zahraničných vecí Heika Maasa v Bratislave. Pripravovaná návšteva predsedu vlády Igora Matoviča v Nemecku bola pre pandémiu odložená, no konalo sa jeho bilaterálne stretnutie so spolkovou kancelárkou Angelou Merkelovou v Bruseli. Viacero rokovaní venovaných bilaterálnym otázkam, hospodárskym vzťahom a koordinácii vzájomných postojov v súvislosti s nemeckým predsedníctvom v Rade EÚ sa odohralo v online priestore. Virtuálne bolo aj zasadnutie slovensko-bavorskej zmiešanej komisie a slovensko-nemeckej reflexnej skupiny za účasti vládneho aj mimovládneho sektora. Rámcom pre systematický kontakt medzi ministerstvami vlád oboch krajín naďalej ostáva Akčný plán prehĺbeného dialógu na obdobie rokov 2019 – 2021.

▲ Na rokovaníach s ministrom pre Európu a zahraničné veci Francúzska Jeanom-Yvesom Le Drianom Ivan Korčok potvrdil, že Slovensko má veľký záujem na ďalšom posilňovaní hospodárskej spolupráce, Bratislava 8. októbra 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Francúzsko

K pozitívnemu trendu rozvoja vzájomných vzťahov Slovenska a Francúzska výrazne prispieva Akčný plán slovensko-francúzskeho strategického partnerstva na roky 2018 – 2022. V uplynulom období sme veľmi dobrú úroveň spolupráce dosiahli najmä v oblastiach obrany, pôdohospodárstva, v kultúrnej a vo vzdelávacej sfére, ako aj v rozvoji hospodárskych vzťahov. Vyvrcholením dynamického politického dialógu bola októbrová návšteva ministra pre Európu a zahraničné veci Jeana-Yvesa Le Driana v Bratislave, počas ktorej absolvoval viacero stretnutí, vrátane bilaterálneho s ministrom Ivanom Korčokom a rokovania Vyšehradskej štvorky v rozšírenom formáte V4 + Francúzsko. Rokovania zdôraznili predovšetkým potrebu posilnenia jednoty a spolupráce pri riešení aktuálnych výziev v južnom a východnom susedstve EÚ, ako aj pokračujúci záujem partnerov na úzkej obchodnej, politickej a kultúrnej spolupráci.

Východné Stredomorie

Dianie v regióne v roku 2020 predstavovalo výzvu pre EÚ, ako aj pre Severoatlantickú alianciu. Vzhľadom na naše partnerské a spojenecké vzťahy s krajinami regiónu i na dlhodobú angažovanosť v oblasti malo Slovensko záujem na nájdení riešenia. Prejavom tejto angažovanosti bola návšteva ministrov zahraničných vecí Grécka a Turecka a ich spoločné rokovanie v Bratislave. Jednotku našich vojakov nasadených na Cypre v rámci misie Organizácie Spojených národov navštívil minister Ivan Korčok spolu s ministrom obrany Jaroslavom Naďom počas cesty do krajiny v novembri 2020. Návšteva vytvorila priestor aj na rokovanie s ministrom zahraničných vecí Cypru Nicosom Christodoulidesom a s osobitnou predstaviteľkou generálneho tajomníka OSN a vedúcou Mierovej misie OSN na Cypre Elizabeth Speharovou. Slovensko potvrdilo záujem o prehĺbovanie vzájomných vzťahov a o uchovanie mieru a bezpečnosti v regióne.

Transatlantické vzťahy

Slovenská republika pokračovala v prehĺbovaní vzťahov so **Spojenými štátmi americkými**, s ktorými nás spája úzke spojenectvo, spoločné hodnoty slobody, demokracie a ochrany ľudských práv a strategický záujem zachovať silnú transatlantickú väzbu. Slovensko presadzovalo spoločný prístup EÚ a USA pri riešení aktuálnych globálnych výziev, akými sú pandémia covidu-19, klimatické zmeny, boj s dezinformáciami a kybernetickými hrozbami, ako aj užšiu spoluprácu v otázkach technologického vývoja a bezpečnosti. V transatlantických vzťahoch sme sa zasadzovali za uplatňovanie princípov efektívneho multilateralizmu, odmietali sme uplatňovanie exteritoriality a apelovali sme na upustenie od jednostranných krokov v obchodných vzťahoch. Konkrétnym krokom k naplneniu strategických slovensko-amerických vzťahov bola návšteva ministra Ivana Korčoka v USA v októbri 2020, počas ktorej bolo podpísané spoločné vyhlásenie o bezpečnosti sietí 5G a spustený strategický dialóg medzi Slovenskom a USA. Naše krajiny aj naďalej spája úzka súčinnosť pri zvyšovaní spôsobilosti Ozbrojených síl SR vrátane pokračujúcej spolupráce pri modernizácii našej armády.

▲ Minister Ivan Korčok na stretnutí s ministrom zahraničných vecí USA Mikeom Pompeom vo Washingtone podpísal Spoločné vyhlásenie SR a USA k bezpečnosti sietí piatej generácie (5G) a Memorandum o porozumení medzi USA a SR týkajúce sa nadviazania strategického dialógu, 22. októbra 2020 (Foto: Ron Przysucha)

Západný Balkán

Rok 2020 bol dôležitým pre integráciu krajín regiónu západného Balkánu do euroatlantických štruktúr. Slovenská diplomacia aktívne pôsobila v prospech rozhodnutia o otvorení prístupových rokovaní do EÚ s Albánskom a so Severným Ma-

▲ Návšteva prezidenta Severného Macedónska Steva Pendarovského podporila dlhoročnú výmenu našich skúseností z integračného procesu predovšetkým v oblasti posilnenia princípov právneho štátu, Bratislava 8. októbra 2020 (Foto: Kancelária prezidentky SR)

cedómskom. Rovnako aktívne podporovala začlenenie Severného Macedónska do NATO v marci 2020, čo prispieva k zvýšeniu bezpečnosti a stability celého regiónu. Pozitívnu integračnú dynamiku sa však v EÚ nepodarilo udržať po celý rok. Slovensko sa zapájalo do hľadania konsenzu na vyváženom rámci prístupových rokovaní s Albánskom a so Severným Macedómskom. Do tohto rámca však boli napokon neadekvátnym spôsobom vnesené citlivé bilaterálne historické otázky. Preto Slovensko zablokovalo závery Rady EÚ k rozširovaniu v decembri 2020. Bolo to vyjadrením nášho principiálneho postoja odmietajúceho zaťažovanie rozširovania EÚ historickými otázkami na úkor dôveryhodnosti celého procesu.

Dôležitý moment spolupráce s regiónom predstavovala počas roka 2020 spolupráca s Albánskom v rámci predsedníckej trojky OBSE. Vysokú úroveň vzťahov s Čiernou Horou potvrdil podpis bilaterálnej dohody o urovnaní dlhu voči SR. Vzťahom so Srbskom dominovala okrem prístupových rokovaní aj naša pomoc s riešením následkov pandémie, ktorá dosiahla výšku viac než 46 000 eur. Slovensko naďalej aktívne pomáhalo krajinám regiónu v transformačnom procese, čoho konkrétnym výsledkom bolo pokračovanie projektu Národný konvent o EÚ v Severnom Macedómsku, ako aj uskutočnenie dvoch projektov zameraných na efektívne využívanie verejných financií v Bosne a Hercegovine. Ocenením regionálnej expertízy slovenskej diplomacie bolo vymenovanie bývalého ministra zahraničných vecí a európskych záležitostí Miroslava Lajčáka za osobitného predstaviteľa

„Mal som možnosť stretnúť odvážnu ženu, ktorá neváhala postaviť sa a vyjadriť jasný postoj, ktorý vidíme na uliciach v Minsku, v Bielorusku v týchto dňoch,“ povedal po stretnutí s bývalou kandidátkou prezidentských volieb v Bielorusku Sviatlanou Cichanovskou minister Ivan Korčok, Bratislava 8. októbra 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

EÚ pre dialóg medzi Belehradom a Prištinou a pre iné regionálne otázky týkajúce sa západného Balkánu.

Východná Európa

V roku 2020 sa Slovenská republika aktívne zapájala do diskusie o nových dlhodobých prioritách politiky Východného partnerstva – ktoré je platformou pre spoluprácu medzi EÚ a Ukrajinou, Moldavskom, Gruzínskom, Bieloruskom, Arménskom a Azerbajdžanom – a ich rozpracovania do konkrétnych, ambiciózných cieľov na nasledujúce obdobie v oblasti ekonomickej integrácie, konektivity, budovania právneho štátu, klimatej a digitálnej agendy, rozvoja inkluzívnej spoločnosti a posilňovania celkovej odolnosti partnerov. Konferencia lídrov Východného partnerstva v júni 2020 potvrdila strategický charakter partnerstva, solidaritu v čase pandémie a spoločný záujem o bezpečnosť, demokratický rozvoj a prosperitu regiónu východného susedstva.

Región však v roku 2020 okrem pandémie čelil zásadným politickým a bezpečnostným výzvam. Popri pretrvávajúcom konflikte na východnej Ukrajine bol aj kaukazský región na jeseň svedkom 44 dní trvajúcej vojny o oblasť Náhorného Karabachu. Slovenská diplomacia podporovala nájdenie diplomatického a politického riešenia konfliktu a poskytla humanitárnu pomoc obyvateľom na oboch stranách. V reakcii na zmanipu-

lované prezidentské voľby v **Bielorusku** a následné použitie násilia proti vlastným občanom zo strany bieloruského režimu sa Slovensko zasadilo o reštriktívne opatrenia EÚ a zvýšilo svoju podporu pre bieloruskú občiansku spoločnosť. Prejavom našej angažovanosti bolo aj prijatie líderky bieloruskej opozície Sviatlany Cichanovskej v Bratislave. Vláda SR odsúdila

Dianie v oblasti východného Stredomoria a konflikt v Náhornom Karabachu boli okrem iného témou rokovania ministra Ivana Korčoka s tureckým rezortným partnerom Mevlütom Çavuşogluom, Bratislava 8. októbra 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

poskytnutie pomoci pre bieloruskú občiansku spoločnosť v objeme 250 000 eur a 20 štipendií pre bieloruských študentov na štúdium na slovenských vysokých školách.

Slovenská republika pokračovala v snahe rozvíjať dobré vzájomné vzťahy s **Ruskou federáciou**, zároveň sme sa však nevyhýbali kritickému dialógu v otázkach, kde sa naše hodnoty a záujmy rozchádzali. Zahraničná politika SR voči Rusku bola koordinovaná s partnermi v EÚ a so spojencami v NATO, v súlade so spoločne dohodnutými princípmi. Slovensko sa aktívne podieľalo na diskusii na pôde EÚ o nastavení vzťahov s Ruskom, ktoré vnímame ako dôležitého účastníka a partnera pri riešení medzinárodných hrozieb a výziev, zároveň však aj ako hlavnú výzvu pre bezpečnosť euroatlantického priestoru.

ROZVOJ PARTNERSTIEV VO SVETE

Napriek obmedzeniam Slovensko pokračovalo v kultivácii vzťahov s partnermi v politickej a hospodárskej oblasti aj v ďalších regiónoch. Frekvencia zahraničných návštev sa z objektívnych dôvodov v roku 2020 znížila. Dynamicky sa rozvíjajúci región Blízkeho východu na jeseň navštívil minister Ivan Korčok. Návšteva Spojených arabských emirátov okrem tamojšieho diania zmapovala prípravy Slovenska na výstavu EXPO, ktorá sa v Dubaji uskutoční na prelome rokov 2021/2022. Slovensko počas minulého roka pristupovalo k Číne v súlade s prístupom EÚ pri zohľadnení pokračujúceho rastu čínskeho vplyvu a asertivity v regionálnom aj globálnom meradle, vnímajúc Čínu ako partnera pri riešení globálnych výziev, ktorý je zároveň ekonomickým a technologickým

▲ Aj o príprave na slovenskú účasť na svetovej výstave EXPO v Dubaji rokoval minister Ivan Korčok so svojím rezortným kolegom šejkom Abdulláhom bin Zájedom Al Nahyjánom, 24. novembra 2020 (Foto: Saeed Jumoh)

konkurentom a systémovým rivalom EÚ. Viacero stykových aktivít s Čínou bolo odložených na rok 2021, k posilneniu vzájomne výhodných vzťahov však môže prispieť završenie rokovania o Komplexnej dohode o investíciách medzi EÚ a Čínou koncom roka 2020. SR podporila posilnenie spolupráce medzi EÚ a ASEAN počas 23. spoločného ministerského zasadnutia, na ktorom Slovensko zastupovala štátna tajomníčka rezortu diplomacie Ingrid Brocková. Záver roka priniesol aj oficiálnu návštevu Svätej stolice, počas ktorej prijal prezidentku Zuzanu Čaputovú pápež František. Návšteva potvrdila výbornú úroveň bilaterálnych vzťahov a pripravila priestor na prípadnú recipročnú návštevu pápeža na Slovensku.

▲ Prezidentka Zuzana Čaputová na osobnej audiencii u pápeža Františka. Prezidentka darovala pápežovi maľbu Sedembolestnej Panny Márie, patrónky Slovenska, od akademickej maliarky Kataríny Vavrovej a štyri veľké sviece zo včelieho vosku, Vatikán 14. decembra 2020 (Foto: Kancelária prezidentky SR)

▲
Prezidentka Zuzana Čaputová, predseda NR SR Boris Kollár a predseda vlády Igor Matovič deklarovali jednotu v hodnotách a orientácii Slovenska v zahraničnej politike podpisom Spoločného vyhlásenia pri príležitosti Dňa Európy v Bratislave 9. mája 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

#MYSMEEU – SLOVENSKO V EURÓPSKEJ ÚNII

2

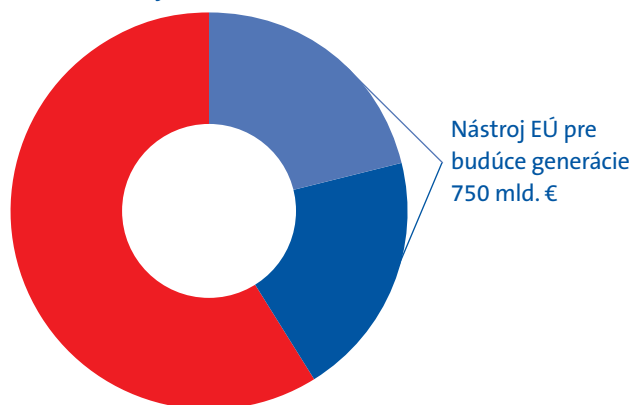
Pandémia covidu-19 odhalila viaceré zraniteľnosti európskeho projektu. Po úvodnom otrase však EÚ prijala konkrétne opatrenia na podporu odolnosti európskeho hospodárskeho a verejného sektora. Európska spolupráca a solidarita sa prejavila pri repatriáciách, poskytovaní cezhraničnej medicínskej výpomoci, koordinácii pravidiel pre pendlerov alebo zriadení tzv. zelených pruhov pre voľný pohyb tovarov. Dobrým príkladom úspešnej spolupráce sa na konci roka stala koordinácia v oblasti vakcinácie. Najkomplexnejším vyjadrením spoločného úsilia EÚ je Plán obnovy pre Európu, známy aj ako Nástroj EÚ pre budúce generácie. Ten spolu s Viacročným finančným rámcom EÚ predstavuje finančný balík v súhrnnej výške viac ako 1,8 bilióna eur. Dôležitým momentom bol odchod Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z EÚ a následné prechodné obdobie do konca roka 2020, počas ktorého sa podarilo uzavrieť Dohodu o obchode a spolupráci.

VIACROČNÝ FINANČNÝ RÁMEC A NÁSTROJ EÚ PRE BUDÚCE GENERÁCIE

Pandemická kríza výrazne zasiahla ekonomiky všetkých členských štátov EÚ, zároveň však predstavuje príležitosť na mo-

dernizáciu európskeho hospodárstva a posilnenie celkovej odolnosti EÚ. V reakcii na ňu Únia prijala z kvantitatívneho aj kvalitatívneho hľadiska bezprecedentný balík návrhov. Viacročný finančný rámec EÚ na roky 2021 – 2027 a Nástroj EÚ pre budúce generácie v celkovom objeme viac ako 1,8 bilióna eur majú pomôcť členským krajinám pri obnove po kríze spôsobenej pandémiou a zároveň položiť základy modernej Európy s dôrazom na zelenú a digitálnu transformáciu. Európsky plán obnovy predstavuje unikátny projekt, ktorý štátom poskytne financie nad rámec bežného rozpočtu EÚ, pričom na financovanie obnovy si Únia po prvýkrát peniaze požičia na finančných trhoch. Slovensko bude mať k dispozícii spolu s ostatnými nástrojmi vrátane nevyčerpaných prostriedkov z programového obdobia rokov 2014 – 2020 približne 40 miliárd eur, ktoré môže investovať do pokrízovej obnovy. S cieľom splniť zábery európskych nástrojov na jej podporu sa začala príprava národného Plánu obnovy a odolnosti, ktorý nám umožní získať prostriedky na štrukturálne reformy a investície z Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti a Partnerskej dohody, ktorá nám zase umožní čerpať zdroje z Politiky súdržnosti EÚ na roky 2021 – 2027. Zámerom je správne zadefinovať prioritné oblasti pokrízovej revitalizácie hospodárstva a štátnej správy, s dôrazom na oblasti, akými

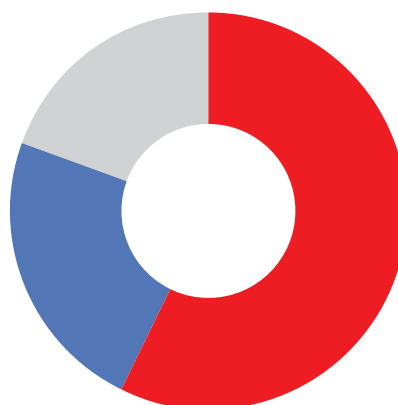
Celková výška 1 824,3 mld. €

- Granty 390 mld. €
- Úvery 360 mld. €
- VFR 2021 – 2027 1 074,3 mld. €

▲ Európsky plán obnovy

Celkovo 32,4 mld. €

- VFR 2021 – 2027 18,6 mld. €
- Granty z Nástroja EÚ pre budúce generácie 7,5 mld. €
- Pôžičky z Nástroja EÚ pre budúce generácie 6,3 mld. €

▲ Prostriedky z Európskeho plánu obnovy alokované pre SR

▲ S podpredsedom Európskej komisie Marošom Šefčovičom rokoval minister o Viacročnom finančnom rámci, vrátane nástroja obnovy, ale aj Konferencii o budúcnosti Európy, Bratislava 29. júna 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

sú udržateľná a inovatívna ekonomika, reforma školského a zdravotníckeho systému či efektívny verejný sektor.

KLIMATICKÁ POLITIKA

Vzhľadom na vážne dôsledky zmeny klímy EÚ zachovala úsilie o zmiernenie dôsledkov klimatickej zmeny ako jednu zo svojich ústredných priorít. Slovenská republika podporila Európsku zelenú dohodu, ktorú nepovažuje len za prejav našej zodpovednosti voči životnému prostrediu, ale aj za nástroj budovania moderného hospodárstva prostredníctvom inovácií a technologického pokroku a za jeden z prvkov hospodárskej obnovy EÚ. Okrem záväzku dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050 sme podporili aj navýšenie klimatického cieľa do roku 2030, konkrétne 55 % zníženie emisií CO₂ do roku 2030 v porovnaní s rokom 1990. Dôležitým aspektom nášho diplomatického úsilia bolo poukazovať na potre-

bu definovať okrem samotného cieľa aj podporné opatrenia, ako tento cieľ dosiahnuť so zreteľom na udržanie konkurencieschopnosti slovenského a európskeho priemyslu.

DIGITALIZÁCIA

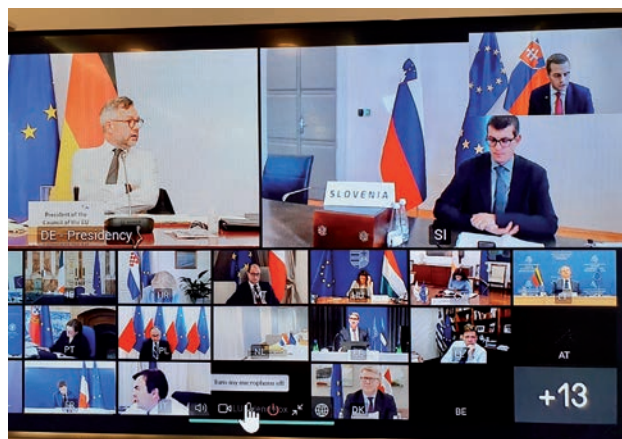
Pandémia zdôraznila význam digitalizácie. Digitálne nástroje a služby potvrdili svoju kľúčovú rolu nielen pre formovanie digitálnej budúcnosti EÚ, ale aj pre zabezpečenie základnej funkčnosti európskych spoločností v oblasti riadenia štátu, komunikácie, vzdelávania či obchodovania. Prioritnými oblasťami pre Slovensko v sektore digitalizácie sú popri rozvoji konektivity, dátovej politiky, budovaní 5G sietí a posilňovaní kybernetickej bezpečnosti aj skvalitňovanie digitálneho vzdelávania a zavádzanie umelej inteligencie do oblastí ako zdravotníctvo či doprava. Ministerstvo v rámci svojej ekonomickej diplomacie tiež podporovalo aktivity slovenských popredných odborníkov i startupov v oblasti digitalizácie a ICT na zahraničných trhoch. Významným aspektom digitalizácie je pritom úloha štátnych aktérov pri nastavovaní legislatívy, bezpečnosti a štandardov. Vo februári SR podporila nový hlavný strategický dokument Európskej komisie Utváranie digitálnej budúcnosti Európy, ako aj súbežne zverejnené politiky pre Európsku dátovú stratégiu a Bielu knihu o umelej inteligencii, ktoré sa spolu s ďalšími nástrojmi ako „5G toolbox“ budú postupne premietiť do aktualizácie národných cieľov a opatrení na digitálnu transformáciu Slovenska. Dôležitým momentom roka 2020 bolo zverejnenie legislatívnych návrhov o digitálnych službách a digitálnych trhoch, ktoré aktualizujú právnu úpravu s cieľom zvýšiť bezpečnosť online prostredia a nastaviť primerané pravidlá pre fungovanie oblastí ako online nakupovanie, sprístupňovanie obsahu či využívanie online služieb. Slovensko tieto iniciatívy vníma ako krok k posilneniu jednotného digitálneho trhu a pozície EÚ ako globálneho lídra v nastavovaní pravidiel. SR sa na činnostiach v tejto oblasti zúčastňuje nielen v rámci EÚ, ale aj OECD, čím nadväzuje na úspešné výstupy svojho predsedníctva v Rade OECD (MCM) v roku 2019, venované otázke digitálnej transformácie.

▲ Európska politika dostala v roku 2020 digitálny rozmer, Bratislava 24. júna 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Igor Matovič na videosamite EÚ a západného Balkánu vyjadril podporu SR pre integračné ambície tohto regiónu, Bratislava 6. mája 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Štátny tajomník Martin Klus počas poslednej videokonferencie Rady pre všeobecné záležitosti (GAC) pod vedením Nemecka, Bratislava 8. decembra 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

PRÁVNÝ ŠTÁT

Dodržiavanie základných princípov fungovania demokratických spoločností, ku ktorým patrí nezávislé súdnictvo, rešpektovanie rozdelenia moci v štáte či transparentné nakladanie s verejnými prostriedkami, sú súčasťou základnej hodnotovej výbavy našej zahraničnej politiky. Na

princípoch právneho štátu je postavená aj Európska únia. Slovensko preto na pôde EÚ podporilo podmienenie čerpania finančných prostriedkov dodržiavaním zásad právneho štátu. Slovenská republika aktívne participovala aj na príprave správy Európskej komisie o stave právneho štátu v Únii, ktorú považujeme za objektívny a vyvážený hodnotiaci nástroj.

Minister Ivan Korčok informoval verejnosť o rokovaní o dohode o budúcom rozpočte Únie. Zdôraznil, že Slovensko podporuje podmienku čerpania prostriedkov z rozpočtu EÚ dodržiavaním zásad právneho štátu, Bratislava 19. novembra 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

▲ Minister Ivan Korčok diskutoval s osobitným predstaviteľom EÚ pre dialóg medzi Belehradom a Prištinou Miroslavom Lajčákom o úlohe EÚ na západnom Balkáne, Bled 31. augusta 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

BREXIT A USPORIADANIE VZŤAHOV SO SPOJENÝM KRÁĽOVSTVOM

Dňa 31. januára 2020 sa po náročných rokovaniach naplnilo rozhodnutie občanov Spojeného kráľovstva z referenda v roku 2016 vystúpiť z Európskej únie. Vďaka úsiliu oboch strán sa odchod z EÚ uskutočňuje riadeným spôsobom na základe Dohody o vystúpení, ktorá definovala vyrovnanie dovtedajších záväzkov. Následne od februára do decembra 2020 plynulo prechodné obdobie, počas ktorého sa obe strany pripravili na novú etapu partnerstva. Dohoda o obchode a spolupráci z decembra 2020 sa po odobrení členskými štátmi začala

predbežne uplatňovať od 1. januára 2021. Riadny ratifikačný proces by mal byť ukončený do jari 2021. Dohoda definuje usporiadanie nielen obchodných vzťahov medzi Spojeným kráľovstvom a EÚ, ale aj podmienky hospodárskej spolupráce, štátnej pomoci, leteckej a cestnej dopravy, energetiky a udržateľnosti, rybolovu, ochrany údajov či koordinácie sociálneho zabezpečenia. Dohoda zmiernuje dôsledky odchodu z EÚ, zachováva zónu voľného obchodu a spoluprácu v oblasti bezpečnosti. Umožní obchodovanie s nulovými tarifami a kvótami, za predpokladu, že budú dodržané férové podmienky pre podnikateľov, a navyše poskytne občanom a podnikateľským subjektom na oboch stranách Lamanšského prielivu právnu istotu, obmedzí rozsah bariér a zaisťuje pokračovanie obchodu, dopravy či mobility. Slovensko má záujem na tom, aby dohoda vytvorila pevné základy na zachovanie dlhodobého partnerstva a spolupráce medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom, a je pripravené stavať na nich tak pri rozvoji dvojstranného partnerstva, ako aj pri riešení globálnych výziev.

MIGRÁCIA

V septembri 2020 Európska komisia predstavila nový pakt o migrácii a azyle. Slovensko dlhodobo presadzuje, aby bola migračná a azylová politika EÚ založená na systematickom, udržateľnom a ambicióznom prístupe celej EÚ, ako aj na flexibilnej solidarite voči krajinám, ktoré čelia najväčšiemu migračnému tlaku. Viackrát sme pomohli priamo na mieste, napríklad humanitárnou pomocou pre ohrozené skupiny v utečeneckých táboroch na gréckom ostrove Lesbos, humanitárnou pomocou pri zvládaní migračných tokov na grécko-tureckých hraniciach, ako aj darovaním slovenských PCR testov od spoločnosti MultiplexDX utečencom vo Vatikáne. Prispeli sme k riešeniu príčin vzniku migrácie prostredníctvom humanitárnych a posthumanitárnych projektov pod značkou SlovakAid na Ukrajine a v regióne Blízkeho východu, ktoré zlepšujú život-

▲ Líderi EÚ rokovali na samite v Bruseli o ďalšej koordinácii manažmentu pandémie, zmeny klímy, bezpečnosti a vonkajších vzťahov, 10. – 11. decembra 2020 (Foto: Európska únia/ Zucchi Enzo)

▲ Minister Ivan Korčok na prvej videokonferencii Rady EÚ pre zahraničné vzťahy potvrdil podporu Ukrajine, Bratislava 22. apríla 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

né podmienky utečencov i vnútorne presídlených osôb. Slovensko je pripravené tieto snahy ďalej posilňovať, či už pôjde o pomoc finančnú, technickú alebo expertnú. Podporujeme riešenia založené na efektívnej ochrane vonkajších hraníc EÚ, uplatňovaní návratovej politiky a na riešení príčin migrácie v krajinách pôvodu. Politika povinných relokácií je pre SR problematická, a preto presadzujeme, aby rozhodovanie o udelení azylu zostalo v kompetencii členských štátov.

JEDNOTNÝ TRH EÚ

Predpokladom hospodárskeho rastu a zvyšovania konkurencieschopnosti a odolnosti, nielen na európskej, ale aj na národnej úrovni, je plne funkčný jednotný trh EÚ. Tento kľúčový projekt európskej integrácie je základom zvyšovania prosperity vo všetkých členských štátoch. Kríza spôsobená pandemiou covidu-19 a obmedzenie využívania štyroch slobôd, ktoré jednotný trh stelesňuje, nám túto skutočnosť pripomenuli. Naša pozornosť sa preto v roku 2020 nezameriavala len na dlhodobé priority, ako sú ďalšie prehlbovanie jednotného trhu a lepšie vykonávanie a presadzovanie právnych predpisov, ale aj na odstraňovanie akútnych bariér, ktoré na jednotnom trhu vznikali pod vplyvom pandemických opatrení a znemožňovali jeho plnú funkčnosť.

BUDÚCNOSŤ EÚ/KONFERENCIA O BUDÚCNOSTI EURÓPY

Predsedníčka Európskej komisie Ursula von der Leyenová vo svojom programovom zameraní v decembri 2019 predstavila myšlienku Konferencie o budúcnosti Európy. Zámerom je vytvoriť inkluzívnu a otvorenú platformu pre občanov, osobitne pre mladých ľudí, občiansku spoločnosť, európske inštitúcie a členské krajiny, ktorá má vygenerovať reformné podnety pre politiky EÚ v najbližšom období. K myšlienke zorganizovať Konferenciu o budúcnosti Európy sa v priebehu roka 2020 postupne prihlásili všetky tri hlavné inštitúcie EÚ. S cieľom definovať naše záujmy a sprostredkovať čo najširšiu verejnú diskusiu pripravilo ministerstvo Konceptiu Konferencie o budúcnosti Európy v SR, ktorá predstavuje základný rámec jej realizácie na národnej úrovni. Cieľom bude uskutočniť ju na dvoch v minulosti úspešných pilieroch: na projekte Národný konvent o EÚ a projekte MySmeEÚ. Na pôde Rady EÚ Slovensko podporilo prijatie spoločnej pozície, v ktorej ako hlavné zásady zdôrazňovalo potrebu zachovať rovnováhu inštitúcií v participácii a pri riadení konferencie, jednotu členských štátov, transparentnosť a inkluzívnosť. Pôvodný plán otvoriť konferenciu v máji 2020 sa z dôvodu pandémie nepodarilo splniť, malo by sa tak stať počas portugalského predsedníctva v prvom polroku 2021.

▲ Minister Ivan Korčok sa zúčastnil na neformálnom zasadnutí šéfov diplomácií EÚ, známom ako Gymnich, ktoré sa konalo 27. – 28. augusta 2020 v Berlíne. Okrem rokovaní o udalostiach v Bielorusku, východnom Stredomorí a o vzťahoch s Ruskom sa účastníci stretli s ministrom zahraničných vecí Izraela Gabrielom Aškenazim (Foto: Auswaertiges Amt/photothek)

▲
Intenzívna spolupráca s ministerstvom obrany viedla ku spracovaniu a schváleniu návrhu Bezpečnostnej stratégie SR a Obrannej stratégie SR vládou 8. decembra 2020. Nové stratégie odrážajú zhoršujúce sa bezpečnostné prostredie. Okrem tradičných hrozieb reagujú aj na nové fenomény, ako sú klimatická zmena, pandémia či hybridné hrozby (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

BEZPEČNÉ SLOVENSKO V NESTABILNOM SVETE

3

Napriek dominancii tém spojených s riešením pandémie pri-niesol rok 2020 zásadné výzvy v oblasti bezpečnostnej politiky. Globálna bezpečnosť sa vo viacerých ohľadoch zmenila a zhoršila, aj s priamymi dôsledkami pre bezpečnosť SR a odolnosť štátu i spoločnosti. Osobitné dôsledky mala a naďalej má globálna pandémia, ktorá nielen zviditeľnila niektoré naše zraniteľnosti, ale urýchlila a prehĺbila už existujúce trendy oslabovania multilateralizmu, obnoveného geopolitického súperenia, asertívneho presadzovania individuálnych záujmov a porušovania medzinárodného práva, pokračujúcej nestability v susedstve Európy a regionálnych kríz vo svete. Nárast objemu dezinformačných kampaní, hybridného pôsobenia cudzích aktérov, vzostup kybernetických útokov, ako aj terorizmus v blízkosti hraníc Slovenska potvrdili, že svet sa stal menej stabilným, menej predvídateľným, a teda aj menej bezpečným.

NOVÁ BEZPEČNOSTNÁ A OBRANNÁ STRATÉGIA

Na prebiehajúce zmeny bezpečnostného prostredia reagujú Bezpečnostná stratégia SR a Obranná stratégia SR,

ktorých návrhy v decembri 2020 odsúhlasila vláda a predložila na schválenie Národnej rade SR. Nová Bezpečnostná stratégia SR hodnotí aktuálne výzvy, definuje záujmy a nastavuje politiky v oblasti bezpečnosti. Slovensko sa v nej hlási k hodnotám demokracie, slobody, ľudských práv a zodpovednosti. Tieto hodnoty definujú naše členstvo v Severoatlantickej aliancii a Európskej únii, ktoré tvoria základné piliere bezpečnosti Slovenskej republiky. Bezpečnostná stratégia reaguje na nárast hrozieb a nestability medzinárodného priestoru, ktorý ovplyvňuje aj dianie u nás. Bezpečnosť občanov pritom patrí ku kľúčovým úlohám štátu. Prijatím aktualizovanej stratégie sme podporili pripravenosť štátu voči vonkajším i vnútorným bezpečnostným rizikám a zadefinovali kľúčové aspekty a priority nášho komplexného prístupu k bezpečnosti a zvyšovaniu odolnosti štátu a spoločnosti. Dokument okrem tradičných foriem bezpečnostných hrozieb a výziev reaguje na nové, komplexné fenomény v podobe ohrozenia kybernetickej a technologickej bezpečnosti, klimatických výziev, hybridných hrozieb, prístupu k surovinám, ako aj zdravotnej bezpečnosti.

▲ Stretnutiu Ivana Korčoka s generálnym tajomníkom NATO Jensom Stoltenbergom dominoval reflexný proces Aliancie a priority Slovenska v rámci ďalšej adaptácie NATO na bezpečnostné prostredie nadchádzajúceho desaťročia, Brusel 7. decembra 2020 (Foto: NATO)

SEVEROATLANTICKÁ ALIANCIA

NATO je základným pilierom bezpečnosti a obrany SR, a preto je silná transatlantická jednota, dôveryhodnosť a akcie-schopnosť Severoatlantickej aliancie v našom strategickom záujme. V roku 2020 došlo k zmenám v globálnom bezpečnostnom prostredí, čo znížilo bezpečnosť v euroatlantickom priestore. Pandémia priniesla nový pohľad a čerstvý impulz pre intenzívnejšiu spoluprácu medzi civilnými a vojenskými zložkami, ale aj prehĺbovanie spolupráce štátu so súkromným sektorom. SR podporovala maximalizáciu súčinnosti NATO s EÚ formou výmeny informácií a spoločných aktivít a rozvoja vojenských spôsobilostí potrebných na posilňovanie európskeho piliera transatlantickej bezpečnosti a obrany.

Napriek mimoriadnym udalostiam v roku 2020 NATO pokračovalo v plnení svojich hlavných záväzkov a úloh. V nadväznosti na závery londýnskeho samitu z decembra 2019 bol úspešne rozpracovaný proces reflexie NATO 2030, ktorého cieľom je posilniť politickú dimenziu Aliancie a stanoviť víziu organizácie na najbližšiu dekádu.

Navyšením výdavkov na obranu a účasťou na spoločných operáciách sme potvrdili náš záujem prispievať k rozdeleniu bremena medzi spojencov. Navyšovanie výdavkov na obranu

▲ Návštevu Poľska využil Ivan Korčok i na návštevu Centra výnimočnosti NATO pre kontrarozviedne aktivity (NATO Counter Intelligence Centre of Excellence), Krakov 7. júla 2020 (Foto: MZVEZ SR)

▲ Za prísnych hygienických opatrení sa v Bratislave konala dvojdnňová bezpečnostná konferencia Globsec Bratislava fórum 2020 s hlavným motívom „Uzdravme spolu svet“, Bratislava 7. októbra 2020 (Foto: Globsec)

▲ Minister Ivan Korčok počas svojej návštevy Cypru s ministrom obrany Jaroslavom Nadom a so slovenskými vojakmi a vojačkami. Slovensko je v súčasnosti zastúpené najväčším počtom vojakov na misii OSN UNFICYP na Cypre a od roku 2018 prevzalo vedenie v rámci sektora 4, 24. novembra 2020 (Foto: MZVEZ SR/Juraj Tomaga)

v roku 2020 pokračovalo v súlade so záväzkom zo samitu vo Walese dosiahnuť do roku 2024 stabilnú výšku obranných výdavkov na úrovni 2 % HDP a modernizovať a rozvíjať vojenské spôsobilosti Ozbrojených síl SR v súlade s cieľmi spôsobilostí NATO. Slovensko účtovne vynaložilo na obranu viac ako 2 % už v roku 2020, čo však bolo spôsobené aj poklesom HDP. Slovenský kontingent pokračoval v účasti na posilnenej predsunutej prítomnosti NATO v Pobaltí. Naďalej sme prispievali aj do misií NATO v Iraku a v Afganistane. Pokračovali sme vo finančnej podpore rozvoja obranných a bezpečnostných síl Afganistanu formou príspevku do Zvereneckého fondu na financovanie afganskej národnej armády, ktorý SR plánuje udržať do roku 2024 vo výške 500 000 USD ročne.

Slovensko je zástancom **politiky otvorených dverí** Aliancie. Zasadili sme sa za vstup Severného Macedónska v marci 2020, ktorý vnímanie ako dôležitý príspevok k zachovaniu a upevňovaniu mieru, stability a bezpečnosti v regióne západného Balkánu. Okrem toho sme podporili spoluprácu zameranú na reformy v oblasti obrany a bezpečnosti s krajinami ašpirujúcimi na vstup do Aliancie.

V roku 2020 Slovenská republika podporovala praktickú spoluprácu Aliancie s Ukrajinou zameranú na reformy v oblasti obrany a bezpečnosti, ako aj implementáciu aliančných opatrení pre oblasť Čierneho mora, ktoré okrem intenzívnej spolupráce s Ukrajinou a s Gruzínskom zahŕňajú posilnenú vojenskú prítomnosť Aliancie v tejto oblasti. SR pokračovala v úlohe vedúcej krajiny Zvereneckého fondu NATO na Ukrajine v oblasti likvidácie nevybuchnutej munície a improvizovaných výbušných zariadení a slovenskí experti na Ukrajinu

pomáhali pri reforme obranného sektora. Spolu s niekoľkými spojencami sme iniciovali a presadili zaradenie Ukrajiny do aliančného programu zameraného na zvyšovanie interoperability jej ozbrojených síl so spojencami v NATO.

Slovensko naďalej poskytovalo pomoc Gruzínsku pri reforme jeho obranného systému v rámci aliančných aktivít. Vďaka príspevku 60 000 eur do Zvereneckého fondu NATO pre gruzínsky obranný sektor na projekt v oblasti bezpečnej komunikácie sa pokročilo pri zlepšovaní výmeny utajovaných informácií medzi Tbilisi a Alianciou. Aktívne sme sa zapojili aj do obnovy a aktualizácie Substantívneho balíka pomoci NATO pre Gruzínsko, schváleného v decembri 2020.

SR sa ako jedna z účastníckych krajín naďalej podieľala na projekte **strategickej komunikácie** #WeAreNATO. Zároveň plánujeme aktívne využívať komunikačné výstupy NATO vrátane skupiny mladých lídrov (NATO 2030 Young Leaders), zriadenej generálnym tajomníkom NATO pre proces NATO 2030, ktorej členkou sa stala aj zástupkyňa zo SR.

SPOLOČNÁ ZAHRANIČNÁ A BEZPEČNOSTNÁ POLITIKA EÚ

Zväčšovanie vplyvu EÚ vo svete znamená i rast vplyvu jej členských štátov. SR preto v oblasti vonkajších vzťahov EÚ kladla silný dôraz na globálne angažovanie sa Únie, osobitne v jej bezprostrednom susedstve. Dôležitou súčasťou procesu posilňovania Spoločnej bezpečnostnej a obrannej politiky (SBOP) bolo spracovanie spoločnej analýzy hrozieb a hodnotenia bezpečnostného prostredia EÚ ako základného východiska na

prípravu tzv. strategického kompasu. Ten má spresniť ciele EÚ v oblasti bezpečnosti a obrany, všeobecne stanovené v Globálnej stratégii EÚ z roku 2016. Strategický kompas bude základným plánovacím dokumentom EÚ na najbližšie roky, ktorý zastreší a usmerní aktivity v štyroch okruhoch: operácie a misie, rozvoj spôsobilostí EÚ, rozvoj partnerstiev, posilňovanie odolnosti v čelení hybridným hrozbám.

Slovenská republika sa podieľala na rozvoji SBOP v oblasti rozvoja spôsobilostí EÚ posilnením účasti na operáciách a misiách EÚ, ako aj v oblasti podpory partnerov.

Aj vďaka príspevku SR sa v roku 2020 podarilo dospieť k zásadnej dohode o umožnení účasti tretích štátov na projektoch Stálej štruktúrovanej spolupráce (PESCO). Dohoda otvára možnosti zapojenia kľúčových partnerov do projektov EÚ, čo umožní prepojiť výskum a vývoj obranného priemyslu z oboch brehov Atlantiku a má potenciál posilniť aj transatlantickú väzbu. Podarilo sa tiež dosiahnuť dohodu o vytvorení Európskeho mierového nástroja (EPF), ktorý má uľahčiť financovanie mierových operácií a vojenských spôsobilostí a kapacít partnerov EÚ.

V oblasti vojenských operácií a misií vláda Slovenskej republiky rozhodla v roku 2020 o vyslaní príslušníkov Ozbrojených síl SR do vojenských výcvikových misií EÚ v Mali (EUTM Mali) a Stredoafrickej republike (EUTM CAR), do operácie EÚ vo východnej časti Stredozemného mora (Iriní) a o posilnení účasti na operácii EÚ v Bosne a Hercegovine (Althea). SR tým potvrdila svoj diel zodpovednosti za udržiavanie bezpečnosti v bezprostrednom susedstve EÚ aj vo vzdialenejších regiónoch, ktoré majú priamy vplyv na bezpečnosť EÚ. V oblasti civilného krízového manažmentu EÚ Slovensko rozšírilo svoje geografické pôsobenie vyslaním experta do civilnej misie v Somálsku (EUCAP Somálsko). SR pokračovala v podpore

▲ Slovensko sa 6. augusta 2020 stalo 28. účastníčkou krajínou Európskeho centra výnimočnosti pre boj proti hybridným hrozbám so sídlom v Helsinkách. Týmto krokom vyjadrilo záujem posilniť kapacity na boj proti hybridným hrozbám s cieľom zvýšiť vlastnú odolnosť (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

misií nachádzajúcich sa v bezprostrednom susedstve (EUAM Ukrajina, EULEX Kosovo, EUMM Gruzínsko).

SR sa zároveň ako jeden zo zakladajúcich členov podieľala na spustení nového Centra výnimočnosti pre civilný krízový manažment v Berlíne.

HYBRIDNÉ HROZBY

SR sa v roku 2020 aktívne zúčastňovala na medzinárodnom úsilí o posilnenie nástrojov a akcieschopnosti medzinárodných organizácií. Naším zámerom je dosiahnuť väčšiu odol-

▲ Dňa 9. decembra 2020 sa v NATO Enhanced Forward Presence Battle Group Latvia uskutočnila výmena jednotky, ktorou podporujeme operáciu v Pobaltí (Foto: NATO Enhanced Forward Presence in Latvia)

nosť samotných organizácií, ako aj ich členských štátov voči hybridným hrozbám. V nadväznosti na masívne šírenie dezinformácií v súvislosti s pandemiou covidu-19 sa SR pripojila ku skupine štátov presadzujúcich razantnejší postup EÚ voči dezinformáciám, vrátane lepšej koordinácie aktivít, jednotného vystupovania a zefektívnenia regulačného rámca na sociálnych sieťach, ako aj verejného pomenovania šíriteľov dezinformácií. Pokračovala v upevňovaní inštitucionálneho rámca, ponúkala a čerpala skúsenosti z posilňovania odolnosti voči hybridným hrozbám. S týmto cieľom vstúpilo Slovensko v auguste 2020 do Európskeho centra výnimočnosti pre boj proti hybridným hrozbám v Helsinkách.

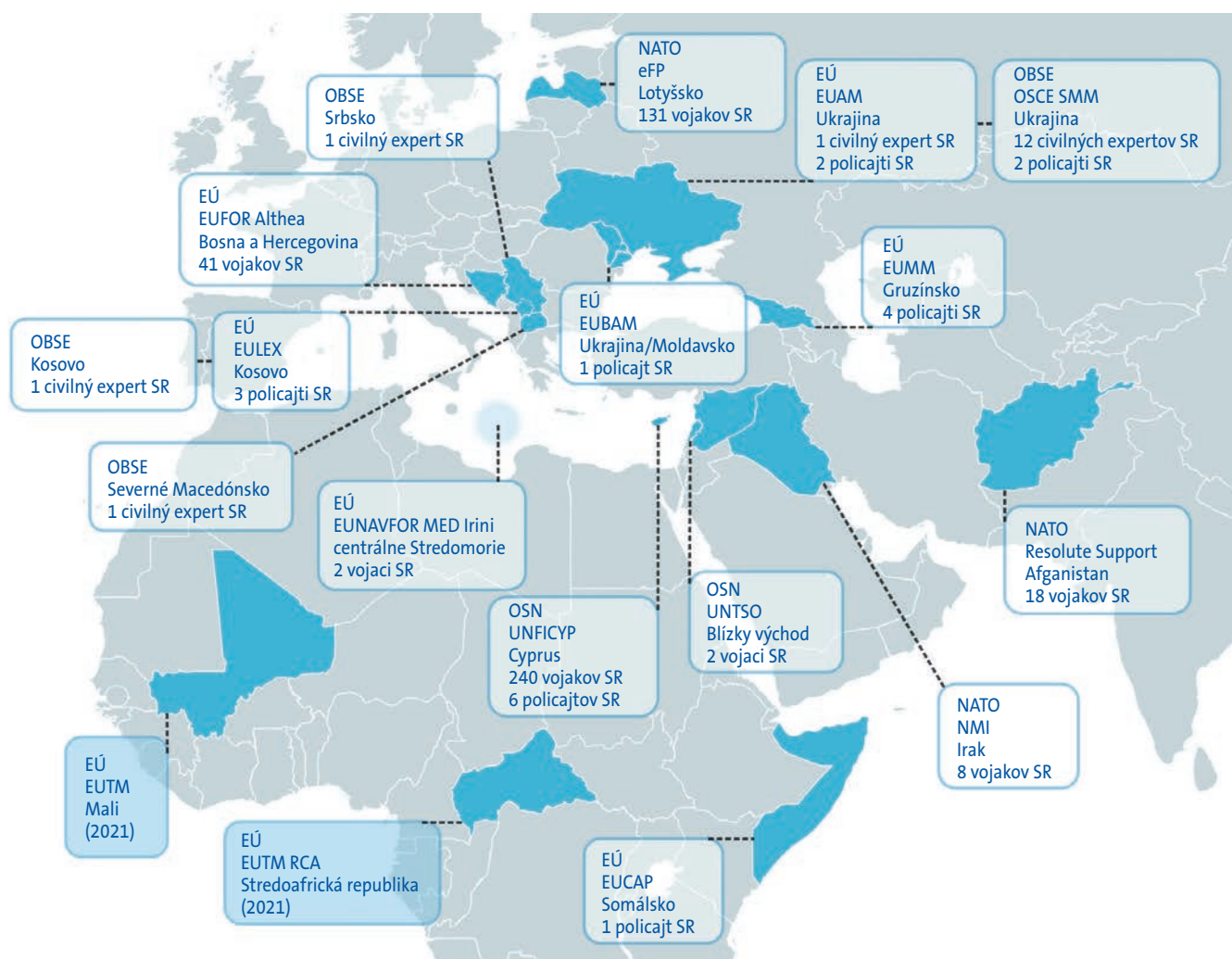
BOJ PROTI TERORIZMU A ODZBROJOVANIE

Boj proti terorizmu bol pevnou súčasťou zahraničnopolitických aktivít SR. Slovensko pokračovalo v zapojení do Globálnej koalície proti Dáiš, ktorej cieľom zostáva definitívne poraziť túto teroristickú skupinu. Završené bolo 5. kolo periodického hodnotenia výboru Rady Európy Moneyval, zameraného na boj proti financovaniu terorizmu.

V oblasti kontroly zbrojenia, odzbrojovania a nešírenia zbraní hromadného ničenia sme podporovali zachovanie a posilňovanie existujúceho systému globálnych noriem, presadzovali sme ich univerzalizáciu a dôslednú implementáciu. SR vyjadrovala podporu predĺženiu platnosti zmluvy New START, ako aj snahám, aby sa do ďalších rozhovorov o jadrovom odzbrojení zapojila Čína.

Udalosti roka 2020 ukázali dôležitosť účinných multilaterálnych rámcov na zabránenie šíreniu chemických a biologických zbraní. SR po prvýkrát na svojej pôde zorganizovala medzinárodné zasadnutie expertov Austrálskej skupiny, ktorá sa zameriava na obmedzenie šírenia látok na výrobu chemických a biologických zbraní. Experti rozhodli o schválení zaradenia prekursorov potrebných na výrobu nervovoparalytickej látky novičok na kontrolovaný zoznam Austrálskej skupiny.

V spolupráci s dočasným technickým sekretariátom Organizácie Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (CTBTO) pokračovala príprava materiálno-technického a organizačného zabezpečenia cvičení inšpektorov CTBTO v Centre výcviku Lešť.

Účast SR na vojenských operáciách a pozorovateľských misiách mimo územia SR

UN75
2020 A POTOM

**TVORÍME
NAŠU
BUDÚCNOSŤ
SPOLOČNE**

▲ Slovensko sa aktívne zúčastňuje na pôsobení OSN. Už sedem a pol dekád sa slovenskí diplomati, príslušníci Ozbrojených síl SR a Polície SR, rozvojoví a humanitárni pracovníci, experti a dobrovoľníci intenzívne podieľajú na jej práci vo všetkých kútoch sveta

#MULTILATERALISMMATTERS – SPOLOČNÉ RIEŠENIA PRE GLOBÁLNE PROBLÉMY

V roku 2020 pokračovalo oslabovanie multilateralizmu a erózia medzinárodných dohôd a inštitúcií, pričom tento trend bol zvýraznený globálnou pandémiou. Asertívne presadzovanie individuálnych cieľov malo často vyššiu prioritu než hľadanie spoločných riešení, čoho následkom bol rast globálneho napätia, polarizácie a volatility medzinárodného systému. Medzinárodný systém založený na pravidlách je vystavený stupňujúcemu sa tlaku na multilaterálne inštitúcie a problému s chronickým nedostatkom finančných prostriedkov, ktoré ohrozujú nielen fungovanie inštitucionálneho systému, ale aj integritu samotného súboru pravidiel. Potreba presadzovať multilaterálne riešenia sa ukázala naliehavejšia ako kedykoľvek predtým. V súčasnom geopolitickom prostredí Slovensko, v úzkej spolupráci s partnermi z EÚ, zintenzívnilo svoje úsilie na podporu a posilnenie multilateralizmu a podporovalo jednotný postup Únie na relevantných medzinárodných fórach. Presadzovalo predovšetkým silnú a efektívnu úlohu OSN, podporu mieru a bezpečnosti, posilňovanie ľudských práv, budovanie spravodlivej globalizácie, urýchlenie globálneho prechodu k udržateľnej a klimaticky neutrálnej budúcnosti, ako aj rozvoj digitalizácie a inovácií.

ORGANIZÁCIA SPOJENÝCH NÁRODOV

OSN je pre Slovensko rozhodujúcou globálnou platformou na presadzovanie národných, ale aj spoločných európskych záujmov a hodnôt. V roku 2020 sme si pripomenuli 75. výročie založenia OSN. Slovensko sa pripojilo k Deklarácii Valného zhromaždenia OSN prijatej pri tejto príležitosti a vyjadrilo plnú podporu OSN ako nosnému pilieru multilateralizmu. Kľúčovým príspevkom SR bolo pôsobenie 240 slovenských vojakov a 6 policajtov v mierovej misii UNFICYP na Cypre. Od roku 2020 je Slovensko historicky prvýkrát členom Komisie pre budovanie mieru, ktorej cieľom je obnova v krajinách postihnutých konfliktmi. Naďalej sme podporovali nemecko-francúzsku iniciatívu Aliancia pre multilateralizmus.

V septembri 2020 sme prijali Národný akčný plán na vykonávanie rezolúcie BR OSN č. 1325 o ženách, mieri a bezpečnosti na roky 2021 – 2025, ktorý vytvára podmienky pre komplexnú celoštátnu politiku zameranú na zaručenie práv a zohľadnenie špecifických potrieb žien a dievčat v oblasti mieru a bezpečnosti. V rámci medzinárodnej reakcie na pandémiu covidu-19 SR podporovala výmenu informácií, výmenu

▲
Prezidentka Zuzana Čaputová sa zúčastnila na Austrian World Summit. Témou bol vzťah medzi klimatickou krízou a pandémiou covidu-19, Viedeň 17. septembra 2020 (Foto: Kancelária prezidentky SR)

▲
Bezpečnostná rada aj Valné zhromaždenie OSN už po tretí raz zvolili Petra Tomku za sudcu Medzinárodného súdneho dvora, tentoraz na obdobie rokov 2021 – 2030, New York 13. novembra 2020 (Foto: MZVEZ SR)

údajov a osvedčených postupov na multilaterálnych fórach a prostredníctvom WHO, ICRC a UNHCR poskytla materiálnu a finančnú pomoc partnerským krajinám.

MEDZINÁRODNÉ PRÁVO

Medzi dlhodobé priority SR patrí dodržiavanie medzinárodného práva. Slovensko podporuje činnosť Medzinárodného súdneho dvora (MSD). Osobitným uznaním pre úsilie SR je skutočnosť, že slovenský sudca Peter Tomka bol v roku 2020 opätovne zvolený na tretie funkčné obdobie na roky 2021 – 2030. V oblasti medzinárodného trestného práva sa SR zasadzuje za posilňovanie vzťahov a spolupráce s Medzinárodným trestným súdom. Prejavom toho je opätovná kandidúra SR do byra Zhromaždenia zmluvných strán Rímskeho štatútu Medzinárodného trestného súdu v rokoch 2021 – 2023. Nadväzuje tak na svoje doterajšie úspešné pôsobenie v byre v rokoch 2018 – 2020, keď zastávala aj pozíciu podpredsedu zhromaždenia.

ĽUDSKÉ PRÁVA

Slovensko kládlo v roku 2020 osobitný dôraz na ochranu ľudských práv a základných slobôd a dodržiavanie princípov právneho štátu pri presadzovaní svojich zahraničnopolitických záujmov. Okrem nášho pôsobenia na pôde medzinárodných organizácií sa to prejavilo aj pri zmene nášho postoja voči Venezuele, prípadne pri jasnom postoji k situácii v Bielorusku.

V roku 2020 Slovensko zavŕšilo svoje trojročné členstvo v Rade OSN pre ľudské práva (HRC) vykonávaním funkcie jej podpredsedu a podieľalo sa na iniciatívach na zefektívnenie

jej činnosti a fungovania. Pozície SR počas troch rokov členstva v HRC dokázali naše proeurópske hodnotové ukotvenie. Pozornosť sme osobitne upriamovali na posilnenie a ochranu práv dieťaťa, rešpektovanie základných princípov demokracie a právneho štátu, slobodu médií a bezpečnosť novinárov, boj proti diskriminácii a xenofóbii. Principiálny postoj slovenská diplomacia vyjadrila počas rozpravy o stave ľudských práv v Hongkongu a Sin-ťiang. Slovensko tiež podporilo spoločné vyhlásenie 3. výboru VZ OSN k ľudským právam v Číne a zvolanie naliehavej debaty HRC o ľudskoprávnej situácii v Bielorusku v súvislosti so zmanipulovanými prezidentskými voľbami v auguste 2020.

ORGANIZÁCIA PRE BEZPEČNOSŤ A SPOLUPRÁCU V EURÓPE

Aj po úspešnom završení predsedníctva v OBSE v roku 2019 Slovensko zostalo v centre diania v organizácii. V roku 2020 predsedalo Ázijskej skupine partnerov OBSE pre spoluprácu, ktorá zahŕňa 5 partnerských krajín – Austráliu, Afganistan, Thajsko, Japonsko a Kóreu. Cieľom slovenského predsedníctva bolo posilniť neformálny dialóg o komplexnej bezpečnosti s ázijskými partnerskými krajinami na zabezpečenie geopolitického prepojenia medzi Európou a Áziou. Potvrdením významu spolupráce s ázijskými partnermi bolo i prijatie deklarácie o spolupráci na ministerskej rade, počas ktorej zastupovala SR na stretnutí Trojky s predstaviteľmi ázijskej skupiny štátna tajomníčka Ingrid Brocková. Ako člen predsedníckej Trojky OBSE Slovensko aktívne pomáhalo Albánsku pri presadzovaní jeho priorít, ktoré do veľkej miery nadväzovali na priority slovenského predsedníctva v OBSE, osobitne pokiaľ ide o zlepšenie postavenia ľudí v priestore OBSE, podporu dialógu medzi účastníckymi štátmi a presadzovanie efektívneho multilateralizmu.

▲
Minister Korčok otvára online podujatie OSCE Security Days. Témou bolo „Oživenie dôvery a spolupráce v Európe vo svetle 30. výročia podpisania Parížskej charty“, Bratislava 16. októbra 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Trend oslabovania multilateralizmu sa prejavil prehľbovaním nedôvery účastníckych štátov OBSE najmä po línii Východ – Západ, ako aj v pozvoľnej erózii architektúry kontroly zbrojenia, okrem iného v dôsledku novembrového odstúpenia USA od Zmluvy o otvorenom nebi v reakcii na selektívnu implementáciu dokumentu zo strany Ruska. Uvedený trend sa prejavil aj vo fungovaní organizácie, keď v lete 2020 uplynul mandát štyrom najvyšším predstaviteľom OBSE. Slovensko sa počas výberového procesu zasadzovalo za regionálne spravodlivý a vyvážený prístup k obsadeniu voľných miest, pričom sa aktívne podieľalo na nájdení finálneho kompromisu, ktorý priniesla až decembrová ministerská rada.

RADA EURÓPY

Na pôde Rady Európy (RE) sa rok 2020 niesol v znamení hľadania odpovede na situáciu spôsobenú pandémiou covidu-19 v kontexte dodržiavania ľudských práv, demokracie a právneho štátu. Postup Slovenska vychádzal z potreby posilňovať mandát RE v duchu efektívneho multilateralizmu a rešpektovania medzinárodného práva. Významným momentom činnosti organizácie v roku 2020 bolo prijatie Aténskej deklarácie na novembrovom zasadnutí Výboru ministrov RE, ktorá zhodnotila činnosť celej organizácie v roku 2020 a vyzvala členské štáty na používanie primeraných opatrení na boj s pandémiou, ktoré v čo najmenšej miere obmedzujú ľudské práva a slobody. Nedostatkom kontaktov a stretnutí na najvyššej úrovni bola poznačená predovšetkým parlamentná dimenzia, keď sa uskutočnilo len januárové plenárne zasadnutie Parlamentného zhromaždenia RE.

NÁBOŽENSKÁ SLOBODA

Slovenská republika sa vo februári 2020 stala jedným zo zakladajúcich členov Medzinárodnej aliance pre slobodu náboženstva alebo presvedčenia, ktorá združuje štáty podporujúce náboženskú toleranciu a ochranu náboženských menšín vo svete. V rámci ministerského fóra aliance v novembri 2020 vystúpil aj minister Ivan Korčok, ktorý zdôraznil, že vláda SR aktívne podporuje slobodu náboženstva alebo presvedčenia na pôde Rady OSN pre ľudské práva a Valného zhromaždenia OSN a zároveň podporuje obnovenie postu osobitného vyslanca EÚ pre podporu slobody náboženstva alebo viery mimo EÚ. SR sa počas 45. zasadnutia HRC pripojila k spoločnému vyhláseniu členov aliance, ktorým sa zaviazala bojovať proti netolerancii, diskriminácii a násiliu založeným na náboženstve alebo presvedčení proti jednotlivcom, komunitám a menšinám.

SLOBODA MÉDIÍ

SR je od roku 2019 členom Koalície pre slobodu médií a v rámci tohto partnerstva podporuje slobodu slova, bezpečnosť

a garanciu výkonu práce novinárov v bezpečnom prostredí. Na prvom ministerskom zasadnutí koalície sa zúčastnil aj štátny tajomník Martin Klus, ktorý zdôraznil, že nezávislé médiá pomáhajú odhaľovať pokusy o zavedenie autoritárneho režimu a pomáhajú liberálnej demokracii prežiť. Počas svetovej konferencie UNESCO, venovanej ochrane novinárov, zdôraznil minister Ivan Korčok, že slobodné médiá a žurnalistika založená na pravdivých faktoch slúžia ako záruka demokracie a naopak demokracia musí zaručiť podmienky pre slobodu médií a pravdivú žurnalistiku. SR sa v rámci 75. zasadnutia Valného zhromaždenia OSN pripojila k spoločnému vyhláseniu Skupiny priateľov pre ochranu novinárov k situácii v Bielorusku. Na pôde HRC podporilo Slovensko rezolúciu venovanú bezpečnosti novinárov.

AKTIVITY V OBLASTI PRIPOMÍNANIA HOLOKAUSTU A 75. VÝROČIA KONCA DRUHEJ SVETOVEJ VOJNY

V roku 2020 si medzinárodné spoločenstvo pripomenulo dôležité výročia viažuce sa na ukončenie druhej svetovej vojny. SR sa zapojila do multilaterálnych podujatí na najvyššej úrovni, ktoré sa konali pri tejto príležitosti. Prezidentka Zuzana Čaputová sa zúčastnila na oboch najdôležitejších spomienkových udalostiach, v Osvienčime a v Jeruzaleme, a pri príležitosti 20. výročia vzniku Medzinárodnej aliance pre pripomínanie holokaustu (IHRA) participoval na ministerskom zasadnutí minister Miroslav Lajčák. V predvečer Pamätného dňa SR venovaného obetiam holokaustu a rasového násillia otvoril v Bratislave minister Ivan Korčok koncert venovaný ich pamiatke. Zdôraznil pritom význam uchovania odkazu predošlej generácie, odsúdil nárast prejavov neznášanlivosti a netolerancie v spoločnosti a pripomenul dôležitosť oživovania historickej pamäti najmä medzi mladou generáciou.

▲
Prezidentka Zuzana Čaputová sa 27. januára 2020 zúčastnila na spomienkovej ceremónii v Osvienčime pri príležitosti 75. výročia oslobodenia koncentračného tábora Auschwitz-Birkenau (Foto: Kancelária prezidentky SR)

20. výročie vstupu SR do OECD sme si pripomenuli emisiou dvojeurovej pamätnej mince

EKONOMICKÁ DIPLOMACIA

V roku 2020 boli aktivity ekonomickej diplomacie ovplyvnené „pandemickým šokom“, keď celosvetové protiepidemické opatrenia vyvolali najvýraznejší globálny hospodársky prepád od 2. svetovej vojny. Spomalenie globálnej ekonomiky o viac ako 4 %, pokles svetového obchodu o vyše desatinu, 30 % zníženie globálneho objemu priamych zahraničných investícií, ale aj navýšený dopyt po zdravotníckom materiáli a inovatívnych riešeniach na boj s pandémiou znamenali novú výzvu pre fungovanie ekonomickej diplomacie v roku 2020. Z dôvodu pandemických obmedzení sa podstatná časť jej aktivít presunula do online priestoru – príkladom takých podujatí boli konzultácie s obchodnými a investičnými partnermi z Bavorska, Belgicka, Česka, Kazachstanu, Ruska, Walesu, USA, UK, zo Švédska, z Austrálie a Vietnamu. V online priestore sa uskutočnil aj novembrový 5. virtuálny samit Iniciatívy Trojmorja. Partneri z regiónu strednej Európy na ňom diskutovali o prehĺbení spolupráce v oblasti infraštruktúry, digitalizácie a energetiky, ktorú chceme využívať v záujme SR ako komplementárnu platformu spolupráce v EÚ pri rozvoji infraštruktúry.

BILATERÁLNA EKONOMICKÁ DIPLOMACIA

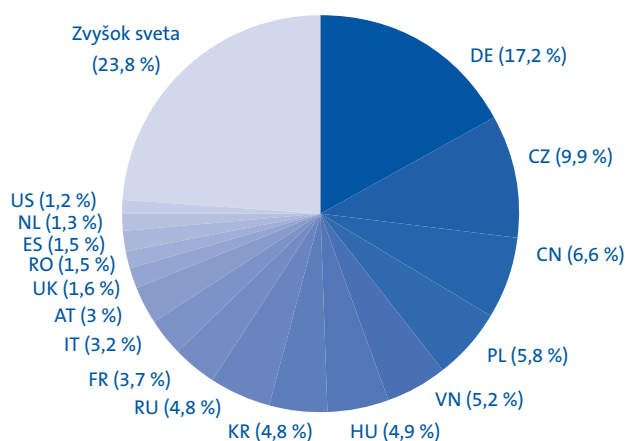
Väčšina činností ekonomickej diplomacie sa v roku 2020 sústredila na zvládnutie boja s pandémiou a obnovenie ekonomiky po hospodárskej kríze, ktorú pandémia vyvolala. V tomto kontexte sa ekonomická diplomacia sústreďovala na obsta-

rávanie zdravotníckeho a ochranného materiálu zo zahraničia a praktickú pomoc pre domácich a zahraničných podnikateľov pri cezhraničnej preprave a pohybe odborníkov a manažérov, ako aj monitorovanie ekonomických opatrení jednotlivých štátov proti pandémii. Ekonomická diplomacia zároveň pandemickú krízu pretavila na príležitosť a aktívne propagovala slovenské výrobky využiteľné na boj s pandémiou covidu-19.

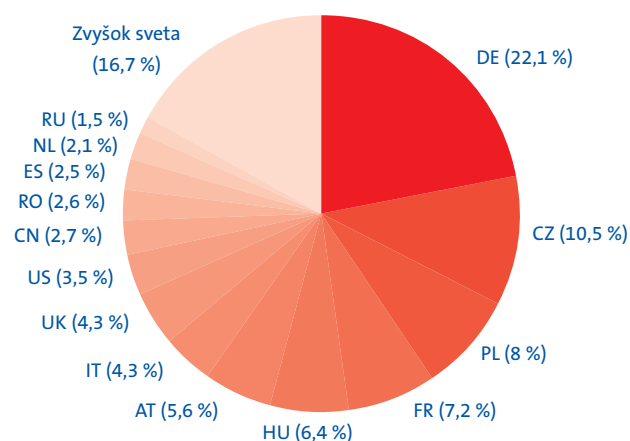
Napriek obmedzeniam sa podarilo uskutočniť júlové slovensko-slovinské podnikateľské fórum za účasti prezidentov oboch krajín, ktorého cieľom bolo nadviazať bilaterálnu spoluprácu v zelenej ekonomike, inteligentných technológiách, e-mobilite či umelej inteligencii. Ďalšie prehĺbenie ekonomického aspektu susedskej spolupráce priniesla septembrová návšteva prezidenta Ukrajiny na Slovensku, počas ktorej bolo podpísané memorandum o spolupráci v oblasti kombinovanej dopravy medzi Áziou a EÚ cez územie Slovenska a Ukrajiny. Napriek zložitej situácii sme v roku 2020 využili príležitosť na prezentáciu ekonomického potenciálu SR na veľtrhoch a výstavách v Írsku, Lotyšsku, vo Francúzsku, v Belgicku, Nórsku a v Chile, kde slovenskí vinári a sklári zožali veľký úspech.

MULTILATERÁLNA EKONOMICKÁ DIPLOMACIA

Slovensko si v decembri 2020 pripomenulo 20. výročie vstupu do Organizácie pre hospodársku spoluprácu a rozvoj

Import SR 01 – 10/2020

Export SR 01 – 10/2020

▲
Prezidentka Zuzana Čaputová a prezident Slovinska Borut Pahor otvorili v stredu 22. júla 2020 slovensko-slovinské podnikateľské fórum. Jeho nosnou témou boli inovácie v ekonomike
(Foto: MZVEZ SR/Kristína Spišáková)

(OECD), ktorá predstavuje významnú platformu na výmenu reformných skúseností a v minulosti pomohla pri transformácii ekonomiky, ale aj ďalších sektorových politík. Pri tejto príležitosti bola vydaná hodnotiacia publikácia, ktorá analyzuje pokrok v transformácii sektorových politík za dvadsať rokov členstva SR a prináša konkrétne odporúčania, predovšetkým v oblasti školstva, zdravotníctva či verejnej správy. Cenné poznatky OECD podložené výskumom a zberom dát poskytujú SR príležitosť na nastavovanie nových reforiem súvisiacich s ekonomickou recesiou znásobenou dôsledkami pandémie. Pri príležitosti 60. výročia založenia OECD sa SR v decembri 2020 zúčastnila na reflexnom podujatí, ktoré okrem zhodnotenia prínosu organizácie pripomenulo úlohu OECD pri koordinácii udržateľnej postpandemickej ekonomickej obnovy. Navyše participovala na procese voľby nového generálneho tajomníka organizácie.

V súvislosti s narastajúcim napätím a protekcionizmom v globálnych obchodných vzťahoch SR vo svojich postojoch zdôrazňovala potrebu posilňovať multilaterálny obchodný systém založený na pravidlách, vytvárajúci trh s rovnakými podmienkami pre všetkých hráčov, ako aj vytvárať obchodnú politiku podporujúcu otvorenosť trhov. SR bude naďalej klásť dôraz na nevyhnutnosť reformy Svetovej obchodnej organizácie (WTO) a posilnenie jej kredibility.

SLUŽBY PRE PODNIKATEĽSKÚ VEREJNOSŤ

Rok 2020 predstavoval náročné obdobie pre podnikateľov a exportérov, ktorí okrem poklesu dopytu museli čeliť komplikáciám pri cestovaní aj pri preprave tovaru.

V spolupráci s vyššími územnými celkami sme v roku 2020 spustili realizáciu cyklu „Z regiónov do sveta“, v rámci ktorého plánujeme postupne navštíviť všetky slovenské regióny,

Aktivity na podporu podnikateľov

- V roku 2020 sme spracovali viac ako 1 300 telefonických a emailových dopytov podnikateľskej verejnosti.
- Na Projektovú schému na podporu ekonomickej diplomacie bolo v roku 2020 alokovaných 200 000 eur, celkovo sa realizovalo deväť aktivít.
- Vydali sme 23 čísel newslettera o príležitostiach na podnikanie v zahraničí, ktorý bol rozosielaný na 1 350 emailových adries.
- Ministerstvo publikovalo 12 čísel materiálu *Trendy a aktuality z hospodárskeho sveta*.

s cieľom podnietiť diskusiu s podnikateľmi a predstaviteľmi akademickú sféry. Zámerom je predstaviť novú ponuku štátnej podpory súkromným spoločnostiam, vedeckovýskumným subjektom, vzdelávacím inštitúciám, mestám a obciam pri spolupráci so zahraničím.

ZNALOSTNÁ EKONOMIKA A INOVÁCIE

V roku 2020 rezort pokračoval v podpore rozvoja medzinárodnej spolupráce v oblasti inovácií a spustil aj viacero nových iniciatív. V rámci Inovačných dní boli zahraničným veľvyslancom akreditovaným v SR predstavené slovenské inovatívne firmy a výskumné inštitúcie so silným medzinárodným potenciálom (medzi prvými MultiplexDX a Sygic) a ministerstvo zorganizovalo prezentáciu unikátnej viacúrovňovej pľúcnej ventilácie od spoločnosti IPM Chirana. Ekonomická diplomacia prispievala k diverzifikácii slovenskej ekonomiky aj poukazovaním na možnosti slovenských firiem v súvislosti s európskym vesmírnym priemyslom: 7. októbra 2020 vláda SR schválila uchádzanie sa SR o asociované členstvo v Európskej vesmírnej agentúre (ESA). Ministerstvo tiež napomáhalo plniť ciele Digitálnej koalície – platformy na šírenie zmien v prístupe k digitálnym technológiám, ktorá sa usiluje o to, aby každý získal dostatočné digitálne zručnosti a zostal tak produktívny a zamestnateľný. Dôležitou oblasťou sú talentovaní ľudia. Mnoho takýchto Slovákov žije v zahraničí, preto ministerstvo podporilo iniciatívu občianskeho združenia Slovak Global Network, ktorého cieľom je identifikovať domáce a zahraničné kapacity a posunúť Slovensko vpred v oblasti rozvoja znalostnej ekonomiky s pomocou nadaných mladých ľudí. Rezort diplomacie tiež pokračoval v rozvoji spolupráce a realizácii aktivít v súvislosti s problematikou inteligentných miest (Smart Cities) na domácej i medzinárodnej úrovni.

ENERGETICKÁ BEZPEČNOSŤ

V roku 2020 boli aktívne využívané všetky nástroje energetickej politiky a energetickej diplomacie na podporu energetickej bezpečnosti SR, energetickej efektívnosti a úspory

▲ Účast súkromných spoločností na projektoch rozvojovej spolupráce považujeme za nevyhnutný predpoklad udržateľnosti jej cieľov. Aj toto poslanstvo odznelo na stretnutí s členmi Republikovej únie zamestnávateľov, Bratislava 8. júla 2020 (Foto: MZVEZ SR/ Tomáš Bokor)

energií. Popri plnení ambiciózných klimatických cieľov bol dôraz kladený na bezpečnosť a spoľahlivosť dodávok energií, ich nákladovú efektívnosť a vplyv na konkurencieschopnosť priemyslu. SR presadzovala zachovanie práva štátov EÚ na stanovenie národného energetického mixu, vrátane bezpečného a udržateľného využívania nízkouhlíkových zdrojov. Keďže chrbtovou kosťou budúcej siete na dopravu vodíka by sa v rámci EÚ mali stať súčasné plynárenské systémy, SR cieľavedome posilňovala svoje postavenie tradičnej a spoľahlivej tranzitnej krajiny. V rámci diverzifikačných aktivít sa pozornosť zameriavala najmä na posilnenie účasti SR na rozvoji se-

vero-južného tranzitného koridoru. Aj za podpory SR ako člena EÚ bol od 1. januára 2020 úspešne predĺžený kontrakt na tranzit plynu cez slovensko-ukrajinský tranzitný koridor. Na Slovensku súčasne, tak ako po minulé roky, spoľahlivo pôsobil objemovo najdôležitejší kanál dodávok reverzného plynu na Ukrajinu. Veľký význam malo pre nás v roku 2020 najmä opätovné zaradenie projektu slovensko-poľského plynového prepojenia a projektu rozvoja a zvyšovania prepravnej kapacity slovensko-maďarského prepojenia do „4. zoznamu projektov spoločného záujmu EÚ“, ktorých cieľom je najmä zvyšovanie energetickej bezpečnosti a integrácia energetických trhov EÚ.

▲ Hlavným cieľom 14. Stredoeurópskej energetickej konferencie bolo prediskutovať priority Plánu obnovy Slovenska vo vzťahu k použitiu týchto prostriedkov a porovnať ich s prioritami ostatných krajín V4. Konferencia sa zaoberala kľúčovými témami energetického prechodu, ktoré sú dôležité na opätovné naštartovanie ekonomík krajín V4 a na splnenie cieľov Európskej zelenej dohody (Foto: SFPA)

POMOC! HELP!

Ako Slováci pomáhajú v zahraničí
SlovakAid abroad

17.-30. OKTÓBER 2020
HVIEZDOSLAVOVO NÁMESTIE, BRATISLAVA

17TH-30TH OCTOBER 2020
HVIEZDOSLAV'S SQUARE, BRATISLAVA

▲
V rámci výstavy POMOC! pripravila Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu pre návštevníkov zábery z Kene, Južného Sudánu, Iraku, Somálska a Libanonu. Zábery sprítomňovali konkrétne osudy, ktorých sme boli v projektoch svedkami, zobrazovali celkovú situáciu a životné podmienky v týchto krajinách

ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCA A HUMANITÁRNA POMOC

Oficiálna rozvojová spolupráca SR bola, tak ako po iné roky, realizovaná v súlade so Strednodobou stratégiou rozvojovej spolupráce SR na roky 2019 – 2023 a so Zameraním dvojstrannej rozvojovej spolupráce SR na rok 2020. Slovensko pokračovalo v snahe byť zodpovedným partnerom a donorom, ktorý pod značkou SlovakAid pružne reaguje na potreby partnerských krajín.

Slovensko preukázalo svoju solidaritu a podporilo jednotlivé partnerské krajiny i medzinárodné spoločenstvo v boji proti pandémie, v prevencii šírenia nového koronavírusu i zmierňovaní jeho vážnych dôsledkov. Flexibilne presmerovalo dostupné zdroje na pomoc krajinám postihnutým pandemiou a pohotovo reagovalo na ich potreby, či už poskytnutím materiálnej humanitárnej pomoci, finančných príspevkov alebo prispôbením implementácie rozvojových projektov. Bolo solidárne s krajinami v regióne západného Balkánu, Východného partnerstva, Blízkeho východu i v Afrike.

Humanitárna pomoc v podobe zdravotníckeho materiálu a ochranných prostriedkov smerovala nielen do partnerských krajín rozvojovej spolupráce, ale aj do členských krajín EÚ. V tomto úsilí boli dôležitými partnermi rezortu okrem iných vládnych inštitúcií súkromné spoločnosti a mimovládne organizácie, ktoré nezištne doplnili humanitárne zásielky.

Slovensko sa tiež zapojilo do medzinárodných iniciatív zameraných na boj proti covidu-19 a poskytlo finančné príspevky do vybraných medzinárodných organizácií, napr. do Medzinárodného hnutia Červeného kríža a Červeného polmesiaca a do Svetovej zdravotníckej organizácie. V rámci Európskej únie sa SR stala súčasťou jednotnej koordinovanej pomoci s názvom „Team Europe“, ktorej výška ku koncu roka 2020 dosiahla 38,5 mld. eur. Zameriava sa na spoločnú podporu partnerov pri riešení naliehavých potrieb a zmierňovaní zdravotných, sociálnych, hospodárskych, humanitárnych, bezpečnostných a politických vplyvov pandémie.

Okrem humanitárnej pomoci poskytnutej v súvislosti s pandemiou SR promptne zareagovala na tragické udalosti v Libanone či zemetrasenie v Chorvátsku a poskytla materiálno humanitárnu pomoc v podobe zdravotníckeho materiálu, liekov, trvanlivých potravín, spacích vakov a elektrocentrál.

Slovenská republika venovala zvýšenú pozornosť podpore občianskej spoločnosti v **Bielorusku** a občanom postihnutým represáliami po zmanipulovaných prezidentských voľbách v auguste 2020. Spolu s Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR sme ponúkli Bielorusku dodatočných 20 vládnych štipendií na štúdium na slovenských verejných vysokých školách, ktoré bieloruskí študenti využili v plnej miere.

V roku 2020 pokračovali partnerstvá s krajinami **Vyšehradskej štvorky** formou spoločných projektov zameraných na pomoc krajinám pôvodu v boji proti nelegálnej migrácii, ako aj na podporu ich udržateľného rozvoja s cieľom predchádzať migračným tokom. Napriek tomu, že implementácia projektov V4 + Talianska v Líbyi a V4 + Nemecka v Maroku bola ovplyvnená pandemiou, v prípade prvého projektu sa podarilo s partnermi dohodnúť na jeho zmene, aby sa posilnili kapacity Líbye bojovať proti novému koronavírusu.

Konkrétnym príspevkom Slovenska k riešeniu **migračnej a utečeneckej krízy** bolo aj poskytnutie viac než 1,6 milióna eur do nástroja EÚ na pomoc pre sýrskych utečencov v Turecku.

▲ O možnosti využitia SlovakAid v pomoci partnerským krajinám v rámci boja s pandemiou, ako aj o spolupráci ministerstva a neziskového sektora diskutovala štátna tajomníčka Ingrid Brocková so zástupcami Ambrely, Bratislava 21. apríla 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Prehľad poskytnutej humanitárnej pomoci SR v boji proti ochoreniu covid-19

Krajina	Hodnota poskytnutej humanitárnej pomoci	Druh poskytnutej humanitárnej pomoci
Čierna Hora	30 000 eur	Finančná humanitárna pomoc na nákup zdravotníckych zariadení a potrieb pre dve nemocnice
Srbsko	50 000 eur	Finančná humanitárna pomoc na nákup zdravotníckych zariadení a potrieb pre jednu nemocnicu
Moldavsko	50 000 eur	Finančná humanitárna pomoc na nákup zdravotníckych zariadení a potrieb pre päť nemocníc
Gruzínsko	45 000 eur	Nákup zdravotníckych prístrojov a vybavenia v kontexte epidémie covidu-19
Ukrajina	186 600 eur	Dodanie zdravotníckych zariadení a potrieb a troch vozidiel záchranej zdravotnej služby
Taliansko	317 000 eur	Dodanie zdravotníckych potrieb
Ukrajina, Srbsko, Etiópia	298 100 eur	Výzva na humanitárne projekty v oblasti zdravotníctva
Moldavsko, Keňa, Gruzínsko, Severné Macedónsko, Ukrajina, Kosovo*, Bhután, Libanon, Srbsko, Etiópia, Bosna a Hercegovina, Irak, Bielorusko	430 500 eur	Finančné príspevky poskytované cez zastupiteľské úrady SR (tzv. mikrogranty)
Keňa	213 000 eur	Dodanie zdravotníckych zariadení a potrieb vrátane testov na covid-19 vyvinutých v SR
Severné Macedónsko	204 000 eur	Dodanie ochranných pomôcok a prostriedkov používaných v krízových situáciách

*V súlade s rezolúciou BR OSN č. 1244/99 a so stanoviskom MSD k vyhláseniu nezávislosti Kosova

Ďalším regionálnym formátom, v rámci ktorého sa podarilo posilniť spoluprácu medzi donormi, je **Slavkovský formát (S3)**. Počas vedenia SR v zoskupení S3 v prvej polovici roka 2020 bol dohodnutý prvý spoločný projekt v Gruzínsku, ktorého cieľom je prispieť k rozvoju horských regiónov prostredníctvom podpory miestnych komún a samosprávy cez

udržateľný rozvoj turistického ruchu a poľnohospodárstva v chránenej oblasti Aragvi.

Počas roka 2020 venovala SR pozornosť plneniu odporúčaní Výboru OECD pre rozvojovú pomoc (OECD/DAC) vyplývajúcich z partnerského hodnotenia systému rozvojovej spolu-

▲ Z bratislavského letiska bola 11. augusta 2020 vypravená do Bejrútu zásielka takmer šiestich ton zdravotníckeho materiálu a potravín. Humanitárna pomoc bola odoslaná v koordinácii s mimovládnyimi organizáciami Človek v ohrození a ADRA (Foto: MZVEZ SR/Kristína Spišáková)

▲ Oficiálna zásielka materiálnej humanitárnej pomoci do Kene. Na fotografii zástupkyňa veľvyslanca Kenskej republiky so sídlom vo Viedni Stella Mokayová Orinová, zástupca spoločnosti MultiplexDX Pavol Čekan a štátna tajomníčka Ingrid Brocková, Bratislava 24. júla 2020 (Foto: MZVEZ SR/Kristína Spišáková)

▲ S bojom proti pandémiei sme pomáhali aj zdravotníckym zariadeniam zameraným na starostlivosť o pacientov vo vyššom veku v Bielorusku (Foto: MZVEZ SR)

práce SR (*peer review*). V spolupráci s UNDP boli vypracované návrhy príručiek na integráciu dvoch prierezových tém (životné prostredie a zmena klímy, rovnosť príležitostí) do projektových aktivít SlovakAid a uskutočnilo sa pilotné externé hodnotenie projektov globálneho rozvojového vzdelávania.

Za významný úspech roka 2020 možno považovať získanie certifikátu pre Slovenskú agentúru pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) na realizáciu delegovanej spolupráce EÚ (*pillar assessment*), pričom sme v poradí tretí štát, ktorý je členom Únie od roku 2004, v ktorom bol certifikát udelený. Agentúra sa tak stala oprávnenou na implementáciu rozvojových projektov financovaných z prostriedkov EÚ a v blízkej budúcnosti by sa mohla zapojiť do delegovanej spolupráce v Moldavsku ako súčasť Spoločného programovania EÚ. V tomto kontexte môže SAMRS využiť svoje doterajšie skúsenosti z participácie na spoločnom programovaní EÚ v Keni, kde Slovensko cez príspevok do programu AgriFI Kenya a spoločný projekt V4 na pobreží Kene podporuje zvýšenie potravinovej bezpečnosti.

Ministerstvo v roku 2020 presadzovalo výraznejšie zapájanie súkromného sektora do rozvojovej spolupráce, predovšetkým vytváraním synergie medzi existujúcimi nástrojmi a zintenzívnenou komunikáciou s podnikateľmi. V roku 2020 SAMRS podporila šesť projektov Programu podnikateľských partnerstiev vo výške približne 455 000 eur. V rámci strategického partnerstva s Rozvojovým programom OSN bola vypísaná výzva na podporu projektov cez Slovak Challenge Fund, zameraný na zapájanie podnikateľského sektora do udržateľného rozvoja vybraných partnerských krajín (Moldavsko a Severné Macedónsko) prostredníctvom transferu inovatívnych slovenských nápadov. V roku 2020 bolo podporených prvých päť projektov. V priebehu roka bola medzi ministerstvom zahraničných vecí a európskych záležitostí,

▲ Humanitárna pomoc pre Ukrajinu zahŕňala 200 000 chirurgických masiek, 200 litrov dezinfekčného koncentráту, 450 prenosných stolov a 480 prikrývkov (Foto: MZVEZ SR)

ministerstvom financií a Eximbankou SR finalizovaná aj schéma poskytovania zvýhodnených vývozných úverov, ktoré umožnia vstup slovenských exportérov na rozvojové trhy.

▲ Zlepšenie dostupnosti a kvality zdravotnej starostlivosti pre matky a deti v regióne Mapuordit, Južný Sudán (Foto: VŠZaSP SA)

▲
Ministerstvo uskutočnilo repatriácie viac než 6 000 občanov SR zo 110 krajín. Konzulárna pomoc bola poskytovaná v podstate nepretržite
(Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

KONZULÁRNA SLUŽBA A KRAJANIA

V konzulárnej praxi sa rozsiahle dôsledky pandémie v prvej polovici roka 2020 prejavili primárne sústredením personálnych i logistických kapacít na zabezpečovanie repatriácií občanov SR v úzkej synergii s rezortným krízovým manažmentom a v spolupráci s inými krajinami EÚ. Pandémia limitovala výkon niektorých činností, najmä vo vízovej a pobytovej agende, v dôsledku zníženia mobility a obmedzenia hraničného režimu SR. Služby občanom sa prispôbili pandemickým podmienkam a hygienickým obmedzeniam, zároveň však došlo k zvýšeniu informačnej činnosti v ústredí i na ambasádach v reakcii na výrazný nárast dopytov verejnosti v súvislosti s podmienkami cestovania. Navzdory pandémie bola občanom SR poskytovaná konzulárna ochrana v plnom rozsahu. Pri výkone konzulárnych činností a komunikácii s klientmi bol aj v roku 2020 kladený vysoký dôraz na včasnosť, empatiu a profesionalitu poskytovaných služieb a na zvyšovanie ich klientskeho štandardu. Konzulárna služba sa prostredníctvom sociálnych sietí a elektronických médií ešte väčšmi otvorila klientskej verejnosti, osobitne v témach, ktoré bolo potrebné aktívne komunikovať – cestovné odporúčania, hraničný režim a podmienky vstupu do SR a iných štátov, repatriácie, respektíve karanténne podmienky.

KRÍZOVÝ MANAŽMENT A REPATRIÁCIE OBČANOV

Repatriácie občanov do vlasti predstavovali logisticky najnáročnejšiu, finančne najnákladnejšiu a personálne najvyťažujúcejšiu operáciu krízového manažmentu rezortu

diplomacie od vzniku SR. Návrat tisícov občanov z celého sveta na Slovensko preveril nastavenie systému rezortného krízového riadenia v ústredí i na zastupiteľských úradoch a ich súčinnosť s ostatnými rezortmi a inštitúciami v SR, ale aj v zahraničí. Na zabezpečenie výkonu repatriácií občanov bol na ministerstve vytvorený repatričný tím, ktorý mal na starosti ich logistiku, organizáciu a zabezpečovanie a poskytovanie informácií slovenským občanom, zastupiteľským úradom SR a zastupiteľským úradom cudzích krajín akreditovaným pre SR. Ministerstvo úzko spolupracovalo s európskymi partnermi pri manažmente plánovaných repatričných letov z krajín mimo EÚ s cieľom efektívne využívať a poskytovať dostupné kapacity pre občanov iných členských krajín.

Prvú repatriáciu dvoch slovenských občanov z Číny uskutočnilo ministerstvo už 1. februára 2020, samotný repatričný proces bol iniciovaný vyhlásením vlády z 15. marca 2020.

Repatriácie predstavovali pre ministerstvo veľké množstvo technických a logistických výziev. Reálna výzva tohto procesu spočívala v každodennom riešení nepredvídateľných situácií spojených s bezpečnosťou repatriovaných osôb, a to vrátane zabezpečenia ich základných životných potrieb počas repatriácie a po umiestnení do karanténnych centier.

Letecké repatriácie slovenských občanov sa uskutočnili vďaka úzkej koordinácii a spolupráci s ministerstvom vnútra a obrany. V takýchto prípadoch bol dvakrát aktivovaný me-

Repatriácie občanov v číslach

- Celkovo bolo zo zahraničia repatriovaných 6 469 osôb zo 110 krajín a území sveta, z toho 4 534 občanov bolo priamo repatriovaných prostredníctvom zabezpečenej dopravy a ďalších 1 935 občanov sa dostalo domov s bezprostrednou asistenciou zastupiteľských úradov.
- Prepravu repatriovaných občanov zabezpečovalo 189 repatričných spojení autobusovou dopravou a 30 repatričných spojení leteckou dopravou.
- Najviac Slovákov bolo repatriovaných zo Spojeného kráľovstva – 1 547 osôb, nasledovalo Rakúsko – 605, USA – 528, Švédsko – 323 a Izrael – 317.
- Pomohli sme k návratu celkovo 618 občanov z 29 rôznych krajín do ich vlasti a zároveň naši zahraniční partneri pomohli 631 občanom s návratom do SR.
- Pri repatriáciách slovenských občanov poskytlo svoje kapacity 15 krajín, v najväčšej miere Česká republika – 341 občanov, Rakúsko – 120, Maďarsko – 56 a Nemecko – 36.

chanizmus EÚ v oblasti civilnej ochrany (UCPM) s využitím spoločných európskych zdrojov – 1. mája 2020 z Iraku doviezla SR domov 69 občanov z 18 rozličných krajín a 14. mája 2020 z Tuniska 19 občanov z 5 štátov. Slovensko sa tak solidárne zapojilo do spoločných operácií EÚ.

V roku 2020 vydal rezort diplomacie viac ako 850 cestovných odporúčaní a informácií pre verejnosť. Na rezortnom webe www.mzv.sk bola pre potreby informovania verejnosti k dispozícii podstránka týkajúca sa koronavírusu, zriadená 4. februára 2020. Ministerstvo na svojej webovej stránke pravidelne zverejšovalo informácie o obmedzeniach na hraniciach v jednotlivých krajinách. Tento obsah bol v priebehu roka 2020 aktualizovaný približne dvetisíc-krát.

Rezortný krízový manažment aj nad rámec repatriácií naďalej monitoroval a analyzoval bezpečnostnú situáciu vo svete a mimoriadne udalosti, ktoré by mohli viesť ku krízovým situáciám. Podieľal sa na príprave Správy o bezpečnosti SR za rok 2020, aktualizácii katalógu Národného systému reakcie na krízové situácie, pôsobil ako spolu-

gestor prípravy Konceptie bezpečnostného systému SR či ako člen neformálneho fóra krajín EÚ „Early Warning Early Action“ na identifikáciu konfliktov, ich prevenciu a budovanie mieru.

SPOLUPRÁCA S KRAJANMI

Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSŽZ) si plnil povinnosti predovšetkým v dvoch kľúčových agendách: v oblasti poskytovania dotácií a v oblasti vydávania osvedčení pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Celkovo vydal 1 172 osvedčení, predovšetkým Slovákom žijúcim v Srbsku a na Ukrajine. Úrad naďalej poskytoval dotácie zamerané na tie projekty krajanov, na ktorých realizáciu nemala vplyv pandemická situácia a bolo ich možné uskutočniť pri dodržaní všetkých opatrení prijatých v domovských štátoch žiadateľov.

Niektoré aktivity ÚSŽZ však z dôvodu pandémie museli byť výrazne utlmené, resp. pozastavené. Mnohé tradičné krajan-ské podujatia sa na území Slovenska nemohli konať, a to na-

Druh konzulárnej služby/činnosti	Rok				
	2016	2017	2018	2019	2020
Konzulárna pomoc v núdzi občanom SR	4 073	3 885	5 490	6 094	39 604
Overenie vykonané na zastupiteľských úradoch v zahraničí (vrátane prekladov)	47 875	51 209	44 029	46 518	39 581
Overenie zabezpečené legalizačným pracoviskom ministerstva	4 118 (z toho 885 apostilov)	5 247 (z toho 1 047 apostilov)	4 680 (z toho 1 070 apostilov)	3 960 (z toho 954 apostilov)	2 706 (z toho 888 apostilov)
Vybavenie žiadostí o vystavenie cestovných pasov	14 695	15 384	13 856	16 428	14 465
Vystavenie diplomatických a služobných pasov	685 + 478	691 + 604	604 + 457	603 + 530	626 + 385
Vyžiadané občianske preukazy	1 081	3 691	3 245	3 660	4 633
Vyžiadané vodičské preukazy	618	685	579	543	376
Zápis matričných udalostí a žiadosti o matričné doklady	8 324	8 253	7 779	9 134	7 844
Osvedčenie/potvrdenie o štátnom občianstve SR	2 368	2 418	2 427	2 386	1 838
Žiadosť o udelenie štátneho občianstva SR	76	159	136	137	124
Prepustenie zo štátneho zväzku SR	140	231	264	235	202
Výpis z registra trestov	848	1 327	1 533	1 728	1 381
Sprievodný list na prepravu telesných pozostatkov	67	63	75	69	60
Asistencia rôzneho charakteru v súvislosti s úmrtím slovenských občanov v zahraničí	803	826	917	913	945
Vystavenie náhradných cestovných dokladov pre slovenských občanov	5 039	4 447	4 354	4 671	3 062
Uzavretie manželstva na zastupiteľskom úrade	28	38	34	28	5
Odpovede na emailové žiadosti o poskytnutie informácií	86 232	78 625	88 610	101 442	215 480
Celkový počet vybraných konzulárnych úkonov	177 548	177 783	179 069	198 166	333 317
Žiadosti o víza	64 958	44 540	29 788	32 088	7 889
Žiadosti o víza v rámci zastupovania iných štátov	1 175	1 406	1 262	1 382	441
Príjmy za vízové poplatky	1 576 163,00	1 271 710,66	1 096 867,59	1 080 065,71	247 162
Príjmy za konzulárne poplatky	1 722 614,50	2 142 302,95	1 921 744,17	1 986 342,10	1 731 849
Celkové príjmy	3 298 777,50	3 414 013,61	3 018 611,76	3 066 407,81	1 978 951

▲ Porovnanie výsledkov konzulárnej činnosti zabezpečovanej v rokoch 2016 – 2020

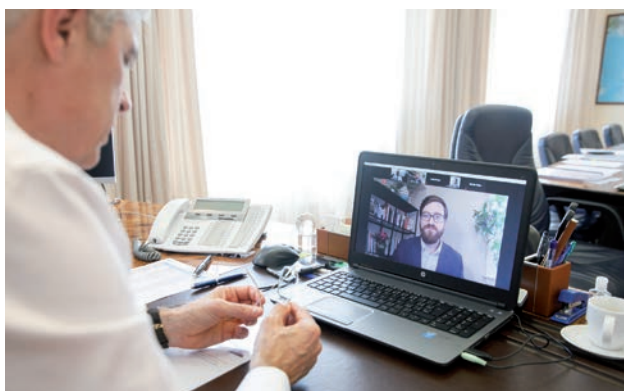
Repatriácie občanov SR z rôznych častí sveta boli neoddeliteľnou súčasťou konzulárnej agendy roku 2020 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

prík tomu, že patria medzi dôležité a veľmi obľúbené z hľadiska podpory ich jazykovej, kultúrnej a národnej identity a tiež posilňovania väzieb so Slovenskou republikou. Medzi zrušené podujatia patrili napr. Krajanská nedeľa, Krajanský dvor, letné tábory pre deti krajanov a pod. Z rovnakého dôvodu úrad nemohol zorganizovať ani 14. ročník Stálej konferencie Slovenská republika a Slováci žijúci v zahraničí, ktorá sa koná každé dva roky v Bratislave.

Hlavnou úlohou úradu bola v roku 2020 príprava novej Koncepcie štátnej politiky SR vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí na obdobie rokov 2021 – 2025. ÚŠZZ plánuje koncepciu spracovať v spolupráci s krajauskými komunitami, ako aj našimi ambasádami, ktoré sú v úzkom a častom kontakte s krajanmi a poznajú ich otázky, problémy, ale aj silné stránky, a predložiť ju vláde SR v prvom štvrtroku 2021.

Dotácie Úradu pre Slovákov žijúcich v zahraničí

- V riadnom dotačnom kole bolo podaných 948 žiadostí v oblasti kultúry, vzdelávania, informačnej činnosti a médií.
- V schvaľovacom procese prostredníctvom dotačných subkomisií bolo podporených 794 projektov v sume 1 766 050 eur.
- Okrem toho ÚŠZZ podporil 88 mimoriadnych žiadostí v celkovej sume 614 834 eur.
- Súhrnne bolo teda v roku 2020 podporených 882 projektov v celkovej výške 2 380 884 eur.
- Podľa oblastí išlo približne 40 % dotácií na vzdelávacie projekty, 40 % na kultúru, 15 % na publikačnú činnosť a 5 % na mediálnu oblasť.

Minister Ivan Korčok sa 26. mája 2020 zúčastnil na prvom virtuálnom stretnutí krajanov v USA. Okrem prezentácie priorit slovenskej zahraničnej politiky diskutoval o spolupráci so Slovákami v zahraničí (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Štátna tajomníčka Ingrid Brocková a predseda ÚŠZZ Ján Milan Pilip na zasadnutí Komisie pre prípravu koncepcie štátnej politiky vo vzťahu ku krajanom na roky 2021 – 2025, Bratislava 24. septembra 2020 (Foto: Ľudovít Pomichal)

▲
V rámci podujatí pod názvom HlbokáOnline chceme slovenskej verejnosti postupne predstavovať naše témy a konkrétnych ľudí slovenskej zahraničnej politiky a diplomacie (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

KULTÚRNA A VEREJNÁ DIPLOMACIA

8

KULTÚRNA DIPLOMACIA

Význam kultúrnej diplomacie v zahraničnej politike rastie a je súčasťou širšej prezentácie Slovenska vo svete. V roku 2020 sme vypracovali novú internú Konceptiu postupu ministerstva v oblasti prezentácie slovenského umenia a kultúry v zahraničí na roky 2020 – 2024, ktorá detailnejšie rozpracúva systematické a koordinované plánovanie kultúrnej diplomacie. Konceptia je postavená na stanovení jasných obsahových a teritoriálnych priorít, ktoré by sa mali realizovať najmä formou nosných, tzv. vlajkových projektov vo vy-

braných krajinách sveta. Ministerstvo a jeho zastupiteľské úrady a slovenské inštitúty v spolupráci s ministerstvom kultúry a ďalšími partnermi už začali prípravu vlajkových projektov na rok 2021 so zameraním na Nemecko, Rakúsko, Francúzsko, Taliansko, Holandsko, Srbsko a Izrael – a výhľadovo aj na roky 2022 a 2023. Témou na rok 2021 bude slovenský dizajn a rok 2022 bude orientovaný na hudobné umenie.

Slovenské inštitúty a zastupiteľské úrady sa v roku 2020 veľmi rýchlo prispôbili pandemickej situácii a preniesli svoje

▲ V roku náročnom na organizáciu kultúrnych podujatí sme okrem iného v newyorskej Carnegie Hall usporiadali koncert Martina Valihoru a jeho hostí, v Obecnom dome v Prahe vystúpil na 7. ročníku Česko-Slovenského plesu Miroslav Dvorský, v japonskom Tottori sme inštalovali výstavu sôch z piesku so slovenskými a českými motívmi a v rámci Slovenského večera vo Varšave sa konala módna prehliadka Školy umeleckého priemyslu v Bratislave (Foto: Diana Cernak, David Peltan, Magistrát mesta Tottori, ŠUP Bratislava)

Rozmanitosť kultúrnych aktivít dokumentovala aj inovatívna virtuálna oslava Dňa Ústavy, počas ktorej sa Zastupiteľskému úradu SR v Ottawe podarilo spojiť Slovákov z celej Kanady. Bez odozvy neostal ani Slovensko-libanonský večer v Bejrúte či 3. ročník slovenskej poézie a prózy v Lipka Academy v New Jersey (Foto: Peter Kolejak, Branislav Ondrejka, MZVEZ SR)

aktivity do online priestoru, a to v spolupráci s Literárnym informačným centrom, Bibianou, ÚĽUV-om, Danubianou, so Slovenským filmovým ústavom, Slovenskou filharmóniou, Slovenským národným divadlom a s inými partnermi.

Mimoriadne úspešný bol spoločný projekt všetkých ôsmich slovenských inštitútov, séria online vysielaných koncertov a rozhovorov hudobníka Martina Valihu s jeho zahraničnými hosťami „One Day Jazz Festival A-live“ pod záštitou ministra Ivana Korčoka. Prvý koncert bol venovaný Taliansku, krajine najviac postihnutej v prvej vlne pandémie. Ďalšími úspešnými projektmi boli napr. koncert „Hot Jazz a Swing“, koncerty speváčok Katky Koščovej a Simony Martausovej, viaceré prezentácie výtvarníkov, projekcie filmov, literárnych autorov, virtuálnych prehliadok výstav či pamätihodností Slovenska, ako aj literárne čítania.

Slovenské inštitúty osobný kontakt s verejnosťou v krajinách svojho pôsobenia promptne kompenzovali vydávaním *E-bulletinu o Slovensku*.

V letnom období, v čase krátkého uvoľnenia opatrení, slovenské inštitúty a zastupiteľské úrady SR opätovne začali prezen-

tovať slovenské umenie a kultúru na tradičných podujatiach, ktoré zohľadňovali projekty v Rámcových prioritách prezentácie slovenského umenia a kultúry v zahraničí na rok 2020. Témami boli 100 rokov slovenského profesionálneho divadla, 140. výročie narodenia Milana Rastislava Štefánika a 75. výročie skončenia 2. svetovej vojny. Pokračovala aj príprava dlhodobých projektov – pamätníkov M. R. Štefánika vo Washingtone a v Tadžikistane a výstavy o živote a diele tejto významnej slovenskej osobnosti v Observatóriu v Meudone pri Paríži.

Slovenské inštitúty v minulom roku pokračovali v dlhoročnej úspešnej spolupráci s Magistrátom Hlavného mesta SR Bratislavy. Významným projektom v rámci tejto spolupráce bola napr. výstava súčasného slovenského skla v Múzeu skla vo francúzskom meste Conches.

Medzinárodná kultúrna spolupráca v zahraničí sa naďalej realizovala aj v rámci zoskupenia národných kultúrnych inštitútov v EÚ EUNIC (European Union National Institutes for Culture). V novembri zvolili za prezidentku rímskeho klastra na rok 2021 riaditeľku Slovenského inštitútu v Ríme Ľubicu Mikušovou. Slovenské inštitúty v EUNIC prezentovali Slovensko rôznymi projektmi, napr. „Europa in Musica“ v Ríme

v priestoroch Akademickej sály Konzervatória sv. Cecílie či „Verše v meste“ v rámci projektu varšavského klastra. Pod hlavičkou V4 sa uskutočnil slávnostný galakonzert operných spevákov vo viedenskej koncertnej sieni Ehrbar Saal či súťaž mladých talentov klasickej hudby v Budapešti „Virtuózi V4“.

Osem slovenských inštitútov v zahraničí v špecifickom roku 2020 zorganizovalo, resp. spoluorganizovalo takmer 100 podujatí vo vlastných priestoroch, vyše 150 v priestoroch kultúrnych inštitúcií príslušných krajín a takmer 120 online formou.

Rezort diplomacie už 20. rok pokračuje v aktívnej spolupráci so Stredoeurópskou kultúrnou platformou, ktorej členmi sú krajiny V4, Rakúsko a Slovinsko. Slovensko ako predseda júca krajina platformy v roku 2020 pripravilo v spolupráci so Ženevskou univerzitou umenia a dizajnu spoločný projekt o modrotlačí, ktorá je zapísaná v zozname nemotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO. Výsledkom spolupráce sú odevné a dizajnérske diela študentov Ženevskej univerzity z modrotlačových látok poskytnutých krajinami Stredoeurópskej kultúrnej platformy.

Takisto platforma pre multilaterálnu spoluprácu a dialóg medzi Európou a Áziou (ASEF – Asia Europe Foundation) reagovala na mimoriadnu situáciu a takmer počas celého roka pokračovala vo svojej činnosti podporou online a virtuálnych kultúrnych podujatí i realizáciou webinárov na témy z oblasti kultúry a vzdelávania.

Ministerstvo aj tento rok podporilo tradičný, už 29. ročník Vianočného charitatívneho bazáru, ktorý organizuje Medzinárodný klub žien Bratislava a ktorý sa pre pandémiu

▲ V súťaži k 140. výročiu narodenia Milana Rastislava Štefánika, v ktorej žiaci slovenských krajanských škôl v Kanade prezentovali svoje vedomosti a kresby, získala hlavnú cenu žiacka Slovak Heritage School v Edmontone Nina Constantinosová (Foto: MZVEZ SR)

uskutočnil formou charitatívnej online aukcie tradičných výrobkov rôznych krajín sveta. Nad projektom prevzal záštitu minister Ivan Korčok.

Znovuzrodenie Palugayovho paláca

Aj vďaka dôkladnej odbornej rekonštrukcii, ktorá sa uskutočnila v rokoch 2000 – 2002 pod dohľadom Pamiatkového ústavu SR a Krajského pamiatkového ústavu Bratislava, túto cennú historickú budovu ministerstvo v súčasnosti mnohohybovo využíva, a to pri zachovávaní unikátnych historických priestorov a jednotlivých zachovaných pôvodných historických prvkov interiéru. Projektantom rekonštrukcie historickej budovy bola spoločnosť ZHNEKO, a. s., Michalovce a dodávateľom stavebných prác bola spoločnosť Hornex, a. s., Bratislava.

Palugayov palác - historický interier priestor zložený zložený.

Historický interier v Palugayovom paláci zdroj: Bedrich Schnaber

Reprezentatívny jedáleňský salón v Palugayovom paláci zdroj: archív MZVEZ SR

Odovzdávanie ocenenia Goodwill Envoy zdroj: archív MZVEZ SR

Palugayov palác - štruktúra európskej diplomacie zdroj: archív MZVEZ SR

Objekt 2

Obilná spoločnosť pre Slovensko na Hlbokej ceste 2

Pohľad na budovu Obilnej spoločnosti pre Slovensko z roku 1944 zdroj: archív PUSA

Vznik sídla Obilnej spoločnosti pre Slovensko

Počas druhej svetovej vojny bola v duchu funkcionalizmu na veľkej nezastavanej parcele postavená rozsiahla administratívna budova Obilnej spoločnosti pre Slovensko. Pozemok, na ktorom budova stojí, pôvodne patrila rodine Palugayov, no na dražbe majetku v roku 1939 po krachu a konkurze slávnej vinárskej firmy Jáchob Palugay a symbola bol predaný Obilnej spoločnosti pre Slovensko. Tá sa krátko nato rozhodla postaviť na tomto mieste svoje hlavné sídlo a oficiálne vyhlásila verejnú architektonickú súťaž. Na túto výzvu zareagoval okrem iných aj skúsený slovenský architekt Juraj

Tvorožek, ktorý ju aj právom vyhral. Ten okrem množstva kvalitnej architektúry navrhol prvú funkcionalistickú budovu v meste so závesnou sklenenou fasádou, ktorá dodnes plní svoju funkciu, len zmenila názov - z pôvodnej Mestskej športielne v Bratislave je dnes Slovenská športielňa. Projekt a začiatok realizácie výstavby ústrednej budovy Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky je v odbornej literatúre kladený do roku 1940, respektíve 1941, archívne pramene to však nepotvrdzujú. Stavebné práce na budove boli realizované v rokoch 1942 - 1943.

▲ Pri príležitosti 30. výročia vzniku Ministerstva medzinárodných vzťahov Slovenskej republiky vydalo ministerstvo publikáciu *Tri budovy, tri príbehy*. Príbeh troch budov, v ktorých sídli rezort diplomacie

VEREJNÁ DIPLOMACIA

Pandemická situácia v roku 2020 významne ovplyvnila aj realizáciu aktivít verejnej diplomacie. S cieľom priblížiť verejnosti všetky aspekty a výzvy, ktorým rezort diplomacie v nových podmienkach musel čeliť, pripravilo ministerstvo publikáciu *Slovenská diplomacia v čase koronakrízy*. História sídiel rezortu diplomacie zmapovala publikácia *Tri budovy, tri príbehy*, ktorá čitateľom ponúka zaujímavý pohľad na sídla ministerstva.

Činnosť verejnej diplomacie sa v prevažnej miere presunula do digitálneho prostredia a na sociálne siete. Tematicky rezonovali najmä aktivity zamerané na pripomenutie si 75. výročia ukončenia druhej svetovej vojny a vzniku OSN, 140. výročie narodenia Milana Rastislava Štefánika, 100. výročie nadviazania slovensko-japonských diplomatických stykov a 20. výročie vstupu SR do OECD. Zavedené protiepidemické opatrenia neumožnili uskutočniť tradičné udeľovanie ocenenia úspešným Slovákom v zahraničí „Goodwill Envoy“. Napriek komplikovanej epidemickej situácii sa podarilo dvakrát zorganizovať podujatie „Diplomatická kvapka krvi“, počas ktorého zamestnanci rezortu dobrovoľne darovali krv, čím preukázali zodpovednosť a ochotu pomôcť v zložitých časoch.

STRATEGICKÁ KOMUNIKÁCIA

Strategická komunikácia rezortu slúži ako hlavný nástroj na dosiahnutie mobilizácie podpory verejnosti pre špecifické zahraničnopolitické ciele alebo priority a zároveň je jeho hlavným nástrojom v boji proti dezinformáciám. Vychádza z aktualizovaných a nových strategických dokumentov pre

zahraničnú a európsku politiku SR v roku 2020: programového vyhlásenia vlády, spoločného vyhlásenia troch najvyšších predstaviteľov štátu, bezpečnostnej stratégie, zahraničnej a európskej politiky Slovenskej republiky.

V roku 2020 došlo k zásadnej aktualizácii koncepcie strategickej komunikácie rezortu, ktorej nositeľmi sa stali prierezovo všetky útvary venujúce sa agendám zahraničnej politiky a diplomacie.

V období pandémie, keď konšpiračné teórie a dezinformácie ohrozujú svojimi dôsledkami zdravie občanov a majú za cieľ spôsobiť sociálne nepokoje a rozvrátiť jednotu spoločnosti, strategická komunikácia súvisiaca s pandemiou výrazne obsahovo doplnila tri tradičné nosné piliere strategickej komunikácie – členstvo SR v EÚ a v NATO a efektívny multilateralizmus. Strategická komunikácia rezortu sa preto sústredila aj na pomoc a podporu počas pandémie, ktorú nám poskytujú EÚ, NATO a systém OSN, ako aj naše partnerské krajiny.

Strategická komunikácia sa z dôvodov obmedzení počas pandémie uskutočňovala takmer výlučne online. Politickí predstavitelia rezortu aktívne komunikovali významné témy v masmédiách. Dôležitú podporu popularizácie komunikačných činností poskytoval facebookový profil strategickej komunikácie ministerstva *Zahraničná politika sa nás týka*. Prostredníctvom neho ministerstvo informovalo občanov o činnostiach EÚ, NATO a medzinárodných organizácií v boji proti pandémie v SR a v regiónoch strategického záujmu Slovenska. Aktivity, ktoré boli naplánované na zvýšenie povedomia o našom strategickom zahraničnopolitickom smerovaní, ako sú konventy EÚ a vzdelávacie aktivity v rámci kampane

▲ V spolupráci s Národnou transfúznou službou sme u nás zorganizovali darovanie krvi pod hlavičkou „Diplomatická kvapka krvi“. Ministerstvo tak prispelo svojou troškou a zdôraznilo potrebu darovcovstva osobitne v období, keď sa zásoby krvi míňajú rýchlejšie v dôsledku pandémie covidu-19 (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Čoraz dôležitejšie miesto v medzinárodných vzťahoch má tzv. paradiplomacia. Ministerstvo preto čoraz aktívnejšie spolupracuje a upevňuje vzťahy s vyššími územnými celkami a mestami. Na fotografiách s predsedom Trnavského samosprávneho kraja Jozefom Viskupičom a primátorom Košíc Jaroslavom Poláčkcom (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor, Miroslav Vacula)

#WeAreNATO, boli pre pandémiu presunuté na ďalší rok. Semináre a konferencie sa uskutočnili online, často v spolupráci rezortu s mimovládny, akademickým a so súkrom-

ným sektorom. Nosným projektom verejnej komunikácie sa v poslednom štvrťroku stali online diskusie s predstaviteľmi rezortu na sociálnych sieťach pod názvom HlbokáOnline.

Slovenská diplomacia v čase korona krízy

Pavol Demeš a František Ružička

Publikácia *Slovenská diplomacia v čase korona krízy* priniesla prierez diplomatických a politických aktivít ministerstva od prvej informácie o výskyte pandémie v čínskom Wu-chane až po diskusie na národnej i európskej úrovni o zmierňovaní následkov

 MINISTERSTVO
ZAHRANIČNÝCH VECÍ
A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EFEKTÍVNA ZAHRANIČNÁ SLUŽBA

Ministerstvo aj v roku 2020 pracovalo na zefektívnení výkonu zahraničnej služby, pričom sa zameralo na prepojenie existujúcich nástrojov, ktoré je možné identifikovať napr. v oblasti predvýjazdovej prípravy zamestnancov, vhodného nastavenia riadenia a manažérskych zručností či v oblasti podpory zamestnancov, akými sú starostlivosť o zdravie vysielaných zamestnancov.

Zároveň rezort v minulom roku začal s prípravou stratégie zameranej na skvalitnenie systému rozvoja ľudských zdrojov v zahraničnej službe, ktorá by mala byť implementovaná v podmienkach ministerstva v priebehu roka 2021. Vzhľadom na aktuálnosť meniaceho sa pracovného prostredia budú v stratégii zohľadnené i skúsenosti z obdobia pandémie a nové inštitúty berúce na zreteľ vývoj v oblasti ľudských zdrojov.

V roku 2020 bola definitívne ustálená základná schéma vzdelávacieho systému v podmienkach ministerstva a nastavené procesy nevyhnutné na realizáciu efektívneho vzdelávania zamestnancov. V súvislosti s epidemiologickými opatreniami sa podarilo flexibilne preniesť vzdelávanie do online priestoru a zrealizovať viacero vzdelávacích programov (napr. program vzdelávania ekonomických diplomatov, príprava pred začatím vykonávania zahraničnej služby, jazykové vzdelávanie). Predovšetkým mladí diplomati absolvovali zahraničné študijné pobyty ponúkané partnerskými inštitúciami.

Úspešne prebiehala spolupráca so vzdelávacími inštitúciami v SR, predovšetkým v oblasti stáží. Osvedčilo sa presunutie priameho výberu stážistov na zastupiteľské úrady, čo sa prejavilo v kvantitatívnom, ale hlavne kvalitatívnom

posune realizácie stáží našich študentov v zahraničí (spolu 82 stážistov na zastupiteľských úradoch SR v roku 2020). Niektorí z nich pritom využívajú aj program Erasmus+, určený na študijné pobyty v krajinách EÚ. Pokračoval vysoký záujem o stáže v ústredí tak zo strany študentov, ako aj organizačných útvarov ministerstva, pričom stáž v ústredí absolvovalo celkovo 56 študentov.

Kľúčovú súčasť zahraničnej služby predstavujú zastupiteľské úrady, ktorých celkový počet sa otvorením zastupiteľského úradu v Jerevane vo februári 2020 zvýšil na 91. Slovensko v zahraničí zastupuje 65 ambasad, osem misii pri medzinárodných organizáciách, osem generálnych konzulátov, jeden styčný úrad, jeden ekonomický a kultúrny úrad a osem slovenských inštitútov. Sieť zastupiteľských úradov dopĺňajú honorárne konzuláty Slovenskej republiky, ktorých je po celom svete celkovo 191. V roku 2020 bolo zriadených osem nových honorárnych konzulátov, z toho tri v Južnej Amerike, dva v Oceánii a po jednom v Ázii, Afrike a v Európe. Slovenská diplomacia si naďalej udržiava viditeľné zastúpenie zamestnancov rezortu v medzinárodných organizáciách a inštitúciách EÚ.

V Európskej službe pre vonkajšiu činnosť v roku 2020 pracovalo 22 slovenských občanov, z toho piati sú trvalí zamestnanci rezortu zahraničia.

Rezort diplomacie pokračoval v spolupráci s mimovládny sektorom. Prostredníctvom dotačnej schémy podporil projekty zamerané na analytickú, publikačnú a komunikačnú činnosť v oblasti medzinárodných vzťahov. Ministerstvo v dvoch výzvach podporilo celkovo 15 žiadostí o dotáciu v súhrnnej výške 84 570 eur.

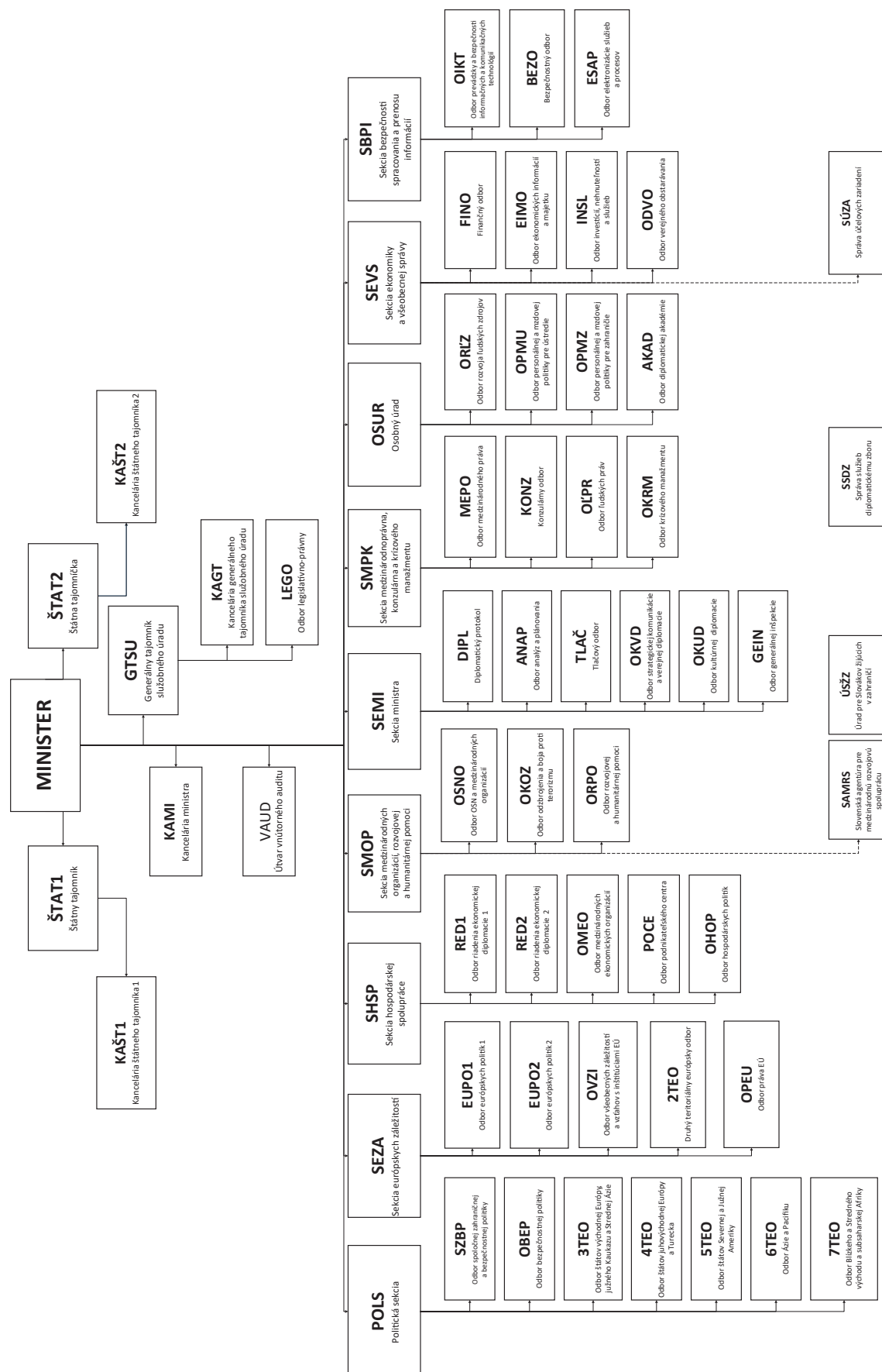
▲ Pri príležitosti 30. výročia vzniku ministerstva ocenil minister za mimoriadny prínos a angažovanosť pri formovaní slovenskej zahraničnej služby Zlatou plaketou ministra Milana Kňažka, prvého ministra medzinárodných vzťahov a prvého ministra zahraničných vecí, Vladimíra Hasalu, architekta podieľajúceho sa na budovaní materiálno-technickej základne rezortu, Michaelu Jurovskú, slovenskú literárnu kritičku a kultúrnu publicistku, ktorá sa podieľala na budovaní slovenskej kultúrnej diplomacie, a *in memoriam* Svetoslava Bombíka ako zakladateľa Slovenského inštitútu medzinárodných štúdií. Minister zároveň odovzdal ďakovný list ministrovi medzinárodných vzťahov Pavlovi Demešovi, ktorý s rezortom diplomacie kontinuálne spolupracuje počas celých 30 rokov (Foto: MZVEZ SR/Tomáš Bokor)

Výdavky MZVEZ SR za rok 2020

(zjednodušený prehľad programovej štruktúry – skutočné čerpanie v eurách)

Programy MZVEZ SR:	118 755 341
Rozvoj zahraničných vzťahov	115 978 459
<i>z toho:</i>	
Riadenie programov	33 078 490
Spolupráca s tretím sektorom	84 570
Vzdelávanie zamestnancov	89 097
Refundácia výdavkov z operačného programu Technická pomoc	530 977
Ekonomická diplomacia	54 962
SK OBSE	214 471
Diplomatická reprezentácia SR v zahraničí	76 865 080
Kultúrna reprezentácia SR v zahraničí	1 234 948
Pracovná sila zo zahraničných miestnych zdrojov	3 825 863
Štátna politika vo vzťahu k Slovákom žijúcim v zahraničí	2 776 882
Medzirezortné programy:	33 504 045
Rozvojová spolupráca – MZVEZ SR	6 727 849
Informačné technológie financované zo štátneho rozpočtu – MZVEZ SR	5 182 476
Príspevky SR do medzinárodných organizácií – MZVEZ SR	21 593 719
VÝDAVKY SPOLU	152 259 385

Organizačná štruktúra MZVEZ SR

GOOD IDEA SLOVAKIA

VYDALO
MINISTERSTVO ZAHRANIČNÝCH VECÍ A EURÓPSKÝCH ZÁLEŽITOSTÍ
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ISBN 978-80-88726-76-0

www.mzv.sk